

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

**Факультет суспільних та прикладних наук
Кафедра права та публічного управління**

на правах рукопису

КОВБАС ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ

УДК 351

**ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД НА ПРИКЛАДІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра

Науковий керівник:

Гамалюк Богдан Михайлович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права та публічного

управління

Івано-Франківськ-2024

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА”
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра права та публічного управління

Освітній ступінь: «магістр»

Спеціальність « 281 Публічне управління та адміністрування »

ЗАТВЕРДЖУЮ:

в.о.завідувача кафедри права та
Публічного управління
к.ю.н., Ходак С.М.

С. Ходак
« 29 » серпня 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Ковбасу Василю Михайловичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Фінансування програм розвитку територіальних громад на прикладі Івано-Франківської міської ради
2. Керівник роботи : Гамалюк Б.М. – кандидат наук з державного управління
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом по університету від «30» серпня 2023р. №59/1с
3. Строк подання студентом роботи: « 16 » лютого 2024 р.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
Розділ 1. Теоретичні підходи до фінансування проєктів територіальних громад.
Розділ 2. Аналіз системи фінансування проєктів розвитку на прикладі Івано-Франківської міської ради
Розділ 3. Шляхи удосконалення фінансування програм територіальних громад для активізації розвитку територій.
5. Дата видачі завдання: 30 серпня 2023 року

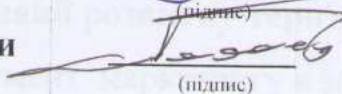
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

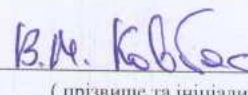
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1.	Збір матеріалів з питань теоретичних підходів до фінансування програм територіальних громад	до 25 вересня 2023 року	Виконано
2.	Здійснити характеристику територіальної громади її сутність та принципи функціонування	до 28 вересня 2023 року	Виконано
3.	Розкрити досвід зарубіжних країн, а також використання інструментів маркетингу для вирішення соціально-економічних потреб територіальних громад	до 30 жовтня 2023 року	Виконано
4.	Розглянути формування фінансового потенціалу Івано-Франківської міської територіальної громади	до 22 листопада 2023 року	Виконано
5.	Провести діагностику ефективності фінансування програм, які реалізуються в рамках соціально-економічного розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади	до 15 грудня 2023 року	Виконано
6.	Напрацювати пропозиції відповідних механізмів розширення можливостей фінансування програм громад.	до 29 грудня 2023 року	Виконано
7.	Узагальнити висновки по розділах та в цілому	до 16 січня 2024 року	Виконано
8.	Роботу належним чином оформити та передати на рецензування	до 16 лютого 2024 року	Виконано

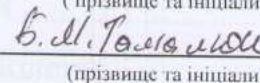
Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано та узагальнено теоретико-методологічні засади розвитку інструментарію підвищення ефективності фінансування програм щодо розвитку територіальних громад на прикладі Івано-Франківської міської громади. В першому розділі роботи розкрито теоретичні підходи до фінансування програм територіальних громад. У другому розділі проаналізовано систему фінансування програм розвитку на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади. За результатами проведеного аналізу в третьому розділі роботи висвітлено шляхи удосконалення фінансування програм територіальних громад та активізації розвитку територій.

Ключові слова: територіальна громада, проект, органи місцевого самоврядування, міжнародний грант, бюджет, міжнародний менеджмент.

ANNOTATION

In the qualification work, the theoretical and methodological foundations of the development of the toolkit for increasing the effectiveness of financing programs for the development of territorial communities based on the example of the Ivano-Frankivsk city community are substantiated and summarized. In the first chapter of the work, the theoretical approaches to financing programs of territorial communities are revealed. The second chapter analyzes the system of financing development programs on the example of the Ivano-Frankivsk urban territorial community. Based on the results of the analysis, the third section of the work highlights the ways of improving the financing of programs of territorial communities and activating the development of territories.

Key words: territorial community, project, local self-government bodies, international grant, budget, international management.

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ 1. Теоретичні підходи до фінансування програм територіальних громад	8
1.1. Територіальна громада. Сутність та принципи функціонування.....	8
1.2. Фінансування програм шляхом проєктних підходів.....	13
1.3. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування її матеріальна та фінансова основа для фінансування програм.....	19
Розділ 2. Аналіз системи фінансування програм розвитку на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади	29
2.1. Значення високих нагород Ради Європи у залученні міжнародних грантів для реалізації фінансових програм у міській територіальній громаді.....	29
2.2. Фінансово - бюджетна спроможність Івано-Франківської міської територіальної громади.....	35
2.3. Діагностика фінансування програм, які реалізуються в рамках соціально-економічного розвитку міської громади.....	40
Розділ 3. Шляхи удосконалення фінансування програм територіальних громад завдяки активізації менеджменту	49
3.1. Програма ЦНАП – дієвий інструмент маркетингу в задоволенні потреб жителів місцевих громад	49
3.2. Досвід міжнародного менеджменту для вирішення фінансових, соціально-економічних проблем територіальних громад.....	69
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	81
ДОДАТКИ	89

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БКУ – бюджетний кодекс України

ОТГ — об'єднана територіальна громада

ОМС — органи місцевого самоврядування

ЦНАП — центр надання адміністративних послуг

ДФРР — державний фонд регіонального розвитку

PRINCE2 — (англ.) Project sincontroll eden vironment 2

ДЖКГ — департамент житлово-комунального господарства

КП — комунальне підприємство

ЗЗСО — заклад загальної середньої освіти

ПДФО — податок на доходи фізичних осіб

ВСТУП

Актуальність теми. Досить важливої ролі для фінансування програм органів місцевої влади в питання соціально-економічного розвитку завжди надається відповідним місцевим бюджетам. Проте специфічний до цього часу характер державного управління розвитком територій та реалізація так званої бюджетної політики у державі привели до неможливості охопити всі гарячі проблемні місця відповідної територіальної громади. В умовах децентралізації влади в Україні частіше за все таку кооперацію пов'язують з реалізацією державно- приватного партнерства, а найменш вживаними є терміни «соціальне партнерство» та «соціальні проєкти». Окрім того цікавим предметом дослідження є досвід міжнародного менеджменту у вирішенні фінансових, соціально-економічних проблем територіальних громад, а також залучення грантових коштів від міжнародних партнерів, як додаткового джерела фінансування програм з метою задоволення потреб жителів громад.

Мета і задачі дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи виступає розвиток інструментарію підвищення ефективності фінансування програм щодо розвитку територіальних громад на прикладі Івано-Франківської міської громади.

Відповідно до мети дослідження завдання наступні:

- розкрити теоретичні підходи до фінансування програм територіальної громади;
- обґрунтувати фінансування програм шляхом формування соціальних проєктів територіальної громади;
- описати досвід міжнародного менеджменту для успішного вирішення фінансових, соціально-економічних проблем місцевих громад;
- навести загальну характеристику фінансової спроможності Івано-Франківської міської територіальної громади;
- провести діагностику ефективності програм, які реалізуються в рамках

соціально-економічного розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади;

- описати фінансування програми ЦНАП, як приклад використання інструментів маркетингу в задоволенні потреб жителів місцевих громад;
- запропонувати шляхи удосконалення фінансування програм розвитку територіальної громади.

Об'єкт дослідження – Івано-Франківська міська територіальна громада.

Предмет дослідження- фінансування програм територіальної громади на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади.

Методи дослідження - загальнонаукові методи (теоретичний аналіз і узагальнення, синтез), емпіричні методи (аналіз документів, експертне інтерв'ю, статистичний метод, метод екстраполяції).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в систематизації теоретико-правових основ системи комунікацій кадрів органу місцевого самоврядування, аналізі системи комунікацій кадрів безпосередньо в діючих органах влади, впровадження світового досвіду в Україні щодо подальшої консолідації територій із підвищенням їх фінансової спроможності, використанні міжнародних визнань міста, інструментів маркетингу в задоволенні потреб жителів та підготовки програм на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади і формування рекомендацій.

Розділ 1. Теоретичні підходи до фінансування програм територіальних громад.

1.1. Територіальна громада. Сутність та принципи функціонування

Місцеве самоврядування є однією з форм народовладдя та одним з найважливіших демократичних інститутів суспільства, яке впливає на становлення й розвиток Української держави, сприяє децентралізації державної влади, активізації участі населення в управлінні державними й місцевими справами, вирішенню соціально-економічних питань [32].

Принципи місцевого самоврядування в Україні визначені положеннями ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» - це - Закону народовладдя; законність; гласність; колегіальність; поєднання місцевих і державних інтересів; виборність; правова, матеріально-фінансова та організаційна самостійність в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітність та відповідальність перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державна підтримка та гарантії місцевого самоврядування; судовий захист прав місцевого самоврядування [49].

Система місцевого самоврядування включає:

- 1) територіальну громаду;
- 2) сільську, селищну, міську раду;
- 3) сільського, селищного, міського голову;
- 4) виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
- 5) районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
- 6) органи самоорганізації населення.

Чинний Закон України «Про місцеве самоврядування» дає таке визначення: територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням

у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [49].

Неодмінною умовою успішного функціонування системи місцевого самоврядування є наявність представницького органу. Ради є головним елементом у системі всіх органів місцевого самоврядування. Саме вони формують та контролюють виконавчі органи місцевого самоврядування, мають значні повноваження щодо призначення посадових осіб місцевого самоврядування, визначають курс розвитку поселення.

У контекстуалізації доктринального забезпечення наведених процесів формування правового простору МСВ необхідно зазначити, що починаючи з 1990 року, коли у вітчизняній науці почалося формування сучасних поглядів на інститут місцевого самоврядування та забезпечення пріоритету правосуб'єктності територіальних громад, муніципально-правовій проблематиці приділяли увагу М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, Ю. Ю. Бальцій, В. І. Борденюк, І. П. Бутко, М. П. Воронов, В. П. Грובה, Р. К. Давидов, Н. К. Ісаєва, В. М. Кампо, О. О. Карлов, А. А. Коваленко, М. І. Корнієнко, П. М. Любченко, М. П. Орзіх, О. К. Пастернак, Б. А. Пережняк, В. Ф. Погорілко, М. О. Пухтинський, Н. І. Руда, О. Ф. Фрицький та інші вчені, наукові надбання яких склали основу сучасної муніципально-правової доктрини держави [1].

Значення територіальної громади для суспільства важко переоцінити, адже «...саме в громаді полягає сила свободи народу. Громадські інститути відіграють для встановлення незалежності ту саму роль, що й початкові школи для науки; вони відкривають народові шлях до свободи й учать його послуговуватися тією свободою, втішатися її мирним характером» [29, с.67].

Незважаючи на значну роль такого необхідного для розвитку місцевого самоврядування інституту, як територіальна громада, він все ще знаходиться у фазі розвитку та формування.

Конституювання поняття територіальної громади, як первинного суб'єкта місцевого самоврядування в Україні відбулося з прийняттям Конституції України в 1996 р., що стало важливим кроком на шляху утвердження демократичної правової держави [22].

Згідно ст. 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. На відміну від Європейської хартії місцевого самоврядування, яка його трактує як право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення, Конституція України на перше місце ставить територіальну громаду [11].

Зміцнення правового статусу територіальної громади в Конституції України та законах України відповідає не лише установленій міжнародній практиці, а й історичним традиціям українського народу. Дослідженням еволюції територіальної громади за часів Київської Русі займався М.С. Грушевський, який відстежив розвиток територіальної громади від родин і родів та відмітив на певному етапі ослаблення родинних зв'язків та зростаюче значення територіальної близькості, сусідства, тощо [8, с. 292-293].

Розмірковуючи над цим питанням, І. Франко у творі «Що таке громада і чим би вона повинна бути», ще наприкінці XIX ст. зазначав: «Наші устави кажуть, що громада, то перша і найменша одиниця адміністраційна; з громад складаються повіти, в повітів край, з країв держава...Коли кожний повіт, кожний край, кожна держава складається з громад - сільських чи міських, то все одно перше і найголовніше завдання тих, що управляють державою, краями, повітами, повинна би бути таке, щоб добре упорядкувати і мудрими правами якнайліпше забезпечити ту найменшу, але основну одиницю. Бо коли

грумада зле впорядкована, бідна, темна і сама в собі розлазиться, то очевидно, що й увесь побудований на ній порядок повітовий, крайовий і державний не може бути тривалий» [58, с.175].

Територіальні громади, або общини, були центрами громадського самоврядування в Київській Русі. В українських містах діяло магдебурзьке право, яке базувалося на праві громад та надавало міським громадам право запроваджувати місцеве самоврядування. Громади також входили до системи місцевого самоврядування, затвердженої Конституцією УНР від 29 квітня 1918 року [2].

У науковій літературі не існує єдиного підходу до визначення поняття територіальної громади. Українські вчені постійно пропонують власні авторські визначення територіальної громади. Розглянувши окреслені в законодавстві та літературі [2, 10, 13, 20, 22, 38] підходи до визначення поняття територіальної громади, важко не погодитись із такими дослідниками як О. Мороз та М. Баймуратов, що наводять ознаки територіальної громади. Нижче ознаки територіальної громади подаються в таблиці.

Таблиця 1.1

№ п/п	О. Мороз	М. Баймуратов
1	Спільна територія існування.	Територіальна - спільне проживання осіб на певній території.
2	Спільні інтереси у вирішенні питань життєдіяльності.	Інтегративна - територіальна громада є результатом об'єднання всіх жителів даної території, будь то громадяни цієї країни, іноземці чи особи без
3	Соціальна взаємодія в процесі реалізації спільних інтересів.	Інтелектуальна - формування територіальної громади базується на спільних інтересах її членів, оскільки необхідно вирішувати питання місцевого значення.
4	Спільна комунальна власність.	Майнова - територіальна громада є суб'єктом права комунальної власності, володіє рухомим та нерухомим майном, доходами з місцевих бюджетів, земельними та
5	Сплачування комунальних (місцевих) податків та зборів.	Фіскальна - члени територіальної громади сплачують місцеві податки і збори.

Аналіз вищезазначених ознак свідчить про те, що територіальна громада є загалом складним і багатограним явищем, особливою формою суспільної організації.

Якщо говорити про розвиток громад в умовах адміністративно-територіальної реформи, яка почалася в Україні у 2014 році на основі створення об'єднаних територіальних громад, на добровільній основі, то саме об'єднані територіальні громади стали територіальною основою спроможного місцевого самоврядування, адміністративно-територіальною одиницею [42].

Відтак, територіальна громада в Україні виступає первинною ланкою системи місцевого самоврядування, яка покликана забезпечувати захист інтересів громадян, що проживають на певній адміністративно-територіальній одиниці. Від того, як розвиватимуться територіальні громади, в якій мірі збалансовані економічні, соціальні та екологічні інтереси суб'єктів політики місцевого самоврядування та наскільки правильно і обґрунтовано були

проведені процеси створення «спроможних» об'єднаних територіальних громад, і залежатиме побудова сучасної, конкурентоспроможної, ефективної держави в цілому.

1.2. Фінансування програм шляхом проєктних підходів

Фінансування заходів місцевих програм розвитку територіальних громад може здійснюватись з різних джерел. Основним джерелом залишається місцевий бюджет, але значна частина може фінансуватись також за рахунок надходжень з бюджетів вищих рівнів, у тому числі і державного, а також за рахунок зовнішніх і внутрішніх інвесторів [45].

У процесі виконання місцевих програм до них можуть вноситись зміни шляхом прийняття відповідних рішень місцевою радою, при цьому за необхідності вносяться зміни і до місцевого бюджету.

У сучасних умовах соціально-економічний розвиток території є важливою стратегічною складовою місцевого управління нарівні з адміністративно-правовим регулюванням і бюджетною (фінансовою і інвестиційною) політикою.

Практика багатьох країн доводить, що одним із інноваційних методів вирішення проблем розвитку громад, шляхом залучення позабюджетних коштів є проєктний підхід. Особливості застосування проєктних технологій у державному управлінні досліджували вчені та практики В. Авер'янова, Т. Безверхнюк, П. Ворона, Н. Загіней, В. Зацерковний, В. Малиновський, Г. Мінаєва, В. Молоканов, І. Чикаренко, Ю. Шарова, А. Чемерис, Г. Старченко, Н. Парасюк, В. Худолей, Н. Мельтюхова. Крім того, проблематика проєкту висвітлюється в наукових працях зарубіжних дослідників: М. Конна, Г. Жезніка, В. Монкевича, Р. Пітмана, П. Сегварі, І. Сандерса та ін.

Методологія управління проєктами, дає змогу багатьом країнам вирішувати найскладніші задачі розвитку, забезпечити ефективний моніторинг

та управління їх реалізацією в реальних умовах глибокої невизначеності проєктів, в першу чергу ресурсного характеру, які спричинені проблемами в економіці України, перехідним етапом її соціально-економічного розвитку [33].

Нами нижче в роботі звертається увага на польський досвід управління розвитком територіальних громад. Ще у 2008 році польські експерти почали писати проєкти для реалізації на місцях ідей, які б запустили потужні процеси регіонального розвитку. Згодом у всіх регіонах країни були створені сотні проєктних офісів, інкубаторів підприємництва, агенцій регіонального розвитку. Фахівці цих інституцій допомагали кожному, хто мав ідею проєкту, щоб залучити в регіон гранти чи інвестиції або покращити соціально-економічне становище.

Проєкт — це набір конкретних дій, які проводяться протягом відведеного часу, що має привести до досягнення заздалегідь визначених результатів або продуктів, спрямованих на вирішення конкретної суспільної проблеми. Одна з основних переваг проєктного підходу полягає в організації ефективної взаємодії економічних суб'єктів (в тому числі міжвідомчого), які є учасниками реалізації проєкту. При цьому ефективність досягається в першу чергу завдяки узгодженню інтересів всіх учасників. Проєктний підхід забезпечує прозорість діяльності публічного сектора, дозволяє підвищити якість і скоротити терміни досягнення запланованих результатів. Як відзначають дослідники, проєктний підхід створює об'єктивні передумови для здійснення кардинальних змін в системі державного управління і дозволяє перейти в кінцевому рахунку від окремих проєктів і програм до проєктно орієнтованого суспільства в цілому [33, с.7].

Ще у 2008 П. Сегварі у своїй праці «Інституційне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку територій: зарубіжний та український досвід» наголошував на необхідності впровадження проєктного підходу, оскільки залучення додаткового фінансування, в тому числі Європейський

фінансових фондів, можливе лише у рамках проєктів. Місцеві проєкти повинні плануватися відповідно до затвердженої програми розвитку громади і вписуватися в рамки загальної стратегії розвитку [54].

Так, наприклад, фонди Європейського союзу чи Світовий банк розглядають лише ті проєкти, які підтримуються соціально-економічною доцільністю та відповідають таким критеріям:

- проєкт має бути перспективним та прибутковим;
- виконавці проєкту мають забезпечити або частину фінансових внесків, або іншими власними ресурсами, тобто обов'язкова умова співфінансування;
- проєкт має бути корисним для місцевої економіки;
- проєкт має відповідати вимогам донорської чи іншої організації [35].

Проєктний підхід може бути застосований в реалізації таких форм співробітництва громад: спільні проєкти; утворення спільних інфраструктурних об'єктів; утворення спільного органу управління. Враховуючи те, що уряд нашої країни забезпечує фінансування регіонального розвитку, необхідно працювати над розробкою та реалізацією дійсно потрібних та якісних проєктів, які б сприяли і забезпечували розвиток міста чи регіону в цілому [36].

В Україні діє ефективний механізм забезпечення усіх органів місцевого самоврядування необхідними повноваженнями і ресурсами - Державний фонд регіонального розвитку. Але на сьогодні існує досить суттєва проблема із тим, що проєктів та програм, які могли б претендувати на кошти ДФРР, дуже мало. Це пов'язано з недостатньою підготовкою спеціалістів та недостатньою проєктною зрілістю самих ОМС до професійного розроблення й реалізації специфічних проєктів розвитку ОТГ. Для оцінки готовності до проєктної діяльності використовується модель проєктної зрілості, що розглядається як інструмент розвитку організації шляхом постійного вдосконалення методології

управління проектами з метою досягнення стабільної повторюваності успіхів у виконанні проєктів [4].

Рисунок 1.1

На нашу думку, необхідним є створення регіональної системи підтримки проєктів місцевого розвитку. Базовими елементами такої системи мають стати:

- ресурсні центри;
- моніторинг ходу реалізації та оцінювання результативності проєктів (наявність одного, або декількох спеціалістів);
- наявність кадрового забезпечення інноваційного розвитку території (пріоритетним напрямом якої має бути розвинення компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, представників громадянських об'єднань та громадських активістів у сфері управління проєктами;
- інтернет-ресурси для обміну кращими практиками;
- проєктні офіси.

Необхідність створення проєктних офісів обумовлюється потребами:

- уніфікації та методологічної підтримки процесів підготовки проєктів

їх розробниками в ОТГ із дотриманням методології проектного підходу;

- організації підтримки органами влади процесів представлення та просування проєктів ОТГ на отримання фінансових грантів ДФРР;
- уніфікації та стандартизації функціональних обов'язків та відповідальності службовців ОМС за проєктну діяльність;
- консультаційної, експертної, навчальної підтримки проєктної діяльності територіальних громад;
- формування єдиної бази даних з проєктів стратегічного розвитку території для акумуляції досвіду й результатів тощо [50].

Одним з найважливіших завдань регіонального проєктного офісу має бути координація діяльності із запровадження обраної за базу моделі проєктної зрілості ОМС, що дозволить забезпечити системне покрокове підвищення готовності персоналу ОМС до здійснення проєктної діяльності з орієнтацією на задоволення пріоритетних потреб територіальних громад. Показово, що за даними опитування персоналу ОМС, який працює у вже об'єднаних територіальних громадах, 56% респондентів підтвердили принципове зростання ролі проєктного підходу в нових умовах, а 91% опитаних висловилися за доцільність створення регіонального проєктного офісу з функціями підтримки ОМС у питаннях розроблення та реалізації проєктів місцевого розвитку [25].

Відтак, вважаємо за необхідне формування на засадах відповідного теоретико-методологічного обґрунтування, професійної інфраструктури, автоматизованих систем управління проєктами, що здатні за сучасних умов забезпечити соціально-економічний розвиток об'єднаних територіальних громад та сприяти фінансуванню програм.

Незважаючи на те, що головні розпорядники коштів місцевих бюджетів починаючи з 24 лютого 2022 року працюють в умовах дії режиму воєнного стану, оцінку ефективності бюджетних програм, які виконувались ними

протягом минулого року, потрібно проводити, оскільки наразі жодних виключень у чинному законодавстві щодо можливості її не проведення немає.

Оновленим Наказом Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 року № 836 «Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів»" (далі – Наказ № 836) визначено, що головні розпорядники коштів місцевого бюджету результати оцінки ефективності бюджетних програм подають місцевому фінансовому органу протягом 14 календарних днів після подання річної звітності, для якої Порядком № 419 Держказначейства визначений термін - не пізніше 25 лютого наступного за звітним роком [29].

Слід зазначити, що на даний час єдиної методики для здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, які виконуються розпорядниками коштів місцевих бюджетів, немає.

Як правило, така оцінка проводиться за удосконаленою Методикою здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм, що наведена у листі Міністерства фінансів України від 19.09.2013 р № 31-05110-14-5/27486) [26].

Зазначена Методика використовує однаковий алгоритм порівняння планових і фактично виконаних результативних показників (ефективності та якості) бюджетної програми за звітний і попередній періоди на основі формульного підходу.

Окрім того, відповідно до Наказу № 608 головний розпорядник самостійно визначає:

- обсяг і структуру інформації для оцінки;
- джерела інформації;
- технологію обробки та аналізу отриманої інформації [30].

Сформовані узагальнені результати оцінки бюджетної програми потрібно надати у будь-який можливий спосіб до місцевого фінансового органу до 11

березня 2023 року. При цьому обмін інформацією між місцевим фінорганом та головним розпорядником коштів може відбуватися у тому числі і через ІАС «LOGICA».

Згідно абзацу 1 пункту 22 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України, в умовах воєнного стану не застосовуються вимоги частини 5 статті 28 цього Кодексу щодо оприлюднення головними розпорядниками бюджетних коштів результатів оцінки ефективності бюджетних програм за звітний бюджетний період (у двотижневий строк після подання річної бюджетної звітності) [39].

Тобто головним розпорядникам коштів бюджетів територіальних громад не потрібно оприлюднювати результати проведеної оцінки ефективності бюджетних програм, які виконувалися ними у 2022 році, оскільки режим дії воєнного стану наразі триває.

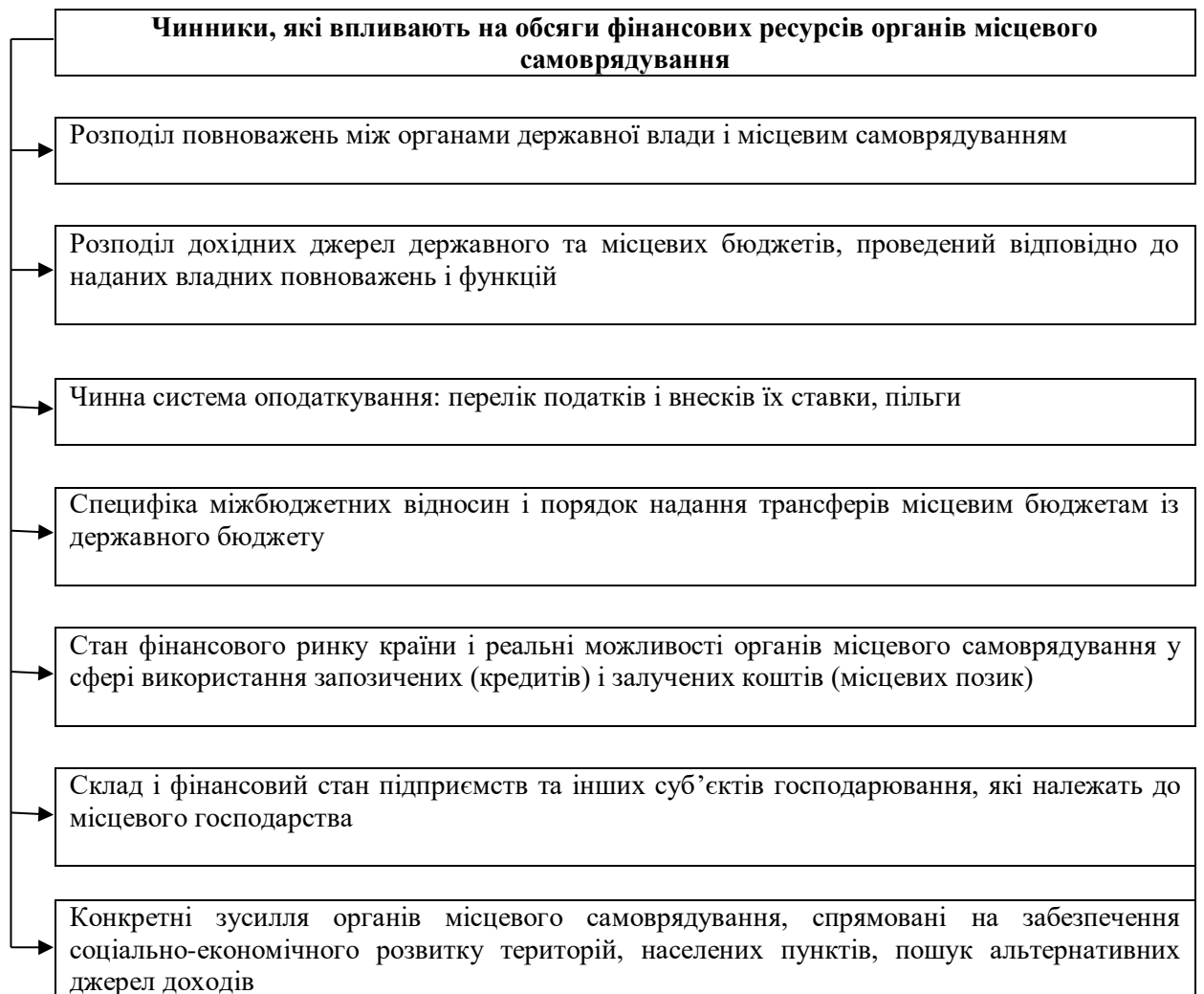
Також в умовах воєнного стану з урахуванням не застосування вимог частини 5 статті 28 Бюджетного кодексу України, головні розпорядники коштів місцевих бюджетів:

- не здійснюють публічне подання (до 15 березня року, що настає за звітним) інформації про виконання своїх бюджетних програм,
- не оприлюднюють іншу інформацію, визначену частиною 5 статті 28 БКУ, а саме: *паспорти бюджетних програм та звіти про їх виконання.*

1.3. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування її матеріальна та фінансова основа для фінансування програм.

Однією з вирішальних умов створення високорозвиненої ринкової економіки є формування ефективного функціонуючого суспільного сектору, зокрема його складової частини – місцевого самоврядування, функціонування якого здійснюється на засадах самостійності та фінансової незалежності.

Головною ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є володіння та самостійне розпорядження фінансовими ресурсами, розмір яких відповідає функціям і завданням, що покладаються на ці органи. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування – фонди грошових коштів адміністративно-територіальної одиниці, які формуються в результаті надходжень в різних формах у процесі перерозподілу ВВП і, за рахунок яких забезпечується фінансування власних та делегованих функцій місцевої влади. Ефективне виконання завдань та функцій, які покладені на органи місцевого самоврядування залежить від обсягів фінансових ресурсів, на які впливають різні чинники [31].

В економічній літературі серед науковців немає єдиного підходу щодо складу фінансових ресурсів, а тому можна виокремити одну з найчіткіших та

обґрунтованих думок щодо поділу фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, запропоновану А.Є. Брязкалом.

Доходи місцевого бюджету є основною з складових частин фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. Бюджетним кодексом України визначено, що доходи бюджету – це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ)[¹]. Фінансові ресурси підприємств комунальної власності – сукупність грошових коштів, резервів та надходжень цільового призначення, яка є в наявності даних підприємств та використовується ними на власні статутні потреби. Місцеві запозичення є нетрадиційним джерелом фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, які призначені для зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування, а також являються професійним механізмом інвестиційної та грошово кредитної політики в руках держави. Благодійні, спонсорські внески, пожертвування не являються ключовою складовою системи фінансових ресурсів, проте протягом останніх років відбувається певна тенденція до їх збільшення. В більшості випадках дане джерело фінансових ресурсів спрямовується в соціальну сферу, тобто на підтримку культури, медицини, освіти та житлово-комунальних об’єктів. Отже, фінансові ресурси місцевого самоврядування формуються в результаті перерозподілу ВВП, на обсяги яких впливають досить багато чинників і, до складу яких відносять

доходи місцевого бюджету, фінансові ресурси комунальної власності, місцеві запозичення, а також благодійні, спонсорські внески та пожертвування.

Фінансова автономія є вирішальним фактором для зміцнення органів місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування у розумінні Європейської хартії місцевого самоврядування можливе лише за умови надання місцевому самоврядуванню фінансової автономії в юридично обов'язковому порядку. Ключовими є два аспекти: з одного боку — гарантія наявності достатніх власних фінансових ресурсів, а з іншого боку — здатність незалежно приймати рішення щодо їх використання.

Питання фінансової автономії в контексті дієвого місцевого самоврядування ще не набуло необхідної значимості в політичних дебатах в Україні. Хоча фінансові ресурси громад часто обговорюються, у більшості випадків фокус припадає на обсяг фінансування, а не на компетенції громад автономно приймати рішення щодо розподілу фінансів і брати за це відповідальність. При обговоренні фінансування повноважень органів місцевого самоврядування слід зважати на те, що самоврядні (власні) та делеговані повноваження є не чітко визначеними [27].

Фінансові ресурси місцевого самоврядування здебільшого складаються з цільових коштів. До того ж сума коштів, що виділяється для місцевого самоврядування з метою здійснення певних видів діяльності, дуже часто та несподівано змінюється, що призводить до невпевненості громаду їхній фінансовій свободі.

Як результат, органи місцевого самоврядування нашої країни все ще мають надто звужену фінансову автономію. Це обмежує їхню здатність управляти місцевими справами самостійно й ускладнює забезпечення більшої підзвітності представників місцевого самоврядування перед громадянами.

Правова база бюджетів місцевих влад передбачена Бюджетним кодексом. Громади отримують доходи від податку на доходи фізичних осіб та всі доходи

від єдиного податку, податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності й податок на майно, а також різні види субвенцій. Вони мають прями міжбюджетні відносини з національним бюджетом [7].

Оскільки ОМС отримують фінансові ресурси через державні трансферти, це, переважно, цільові субвенції.

Стосовно фінансування делегованих повноважень, стаття 143.3 Конституції передбачає, що «держава фінансує здійснення цих повноважень у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету у встановленому законом порядку...» [21]. Однак чіткої процедури визначення потреб та коштів не існує. Натомість схоже, що уряд часто в односторонньому порядку переглядає фінансові ресурси, які виділяються на делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, і згодом зменшує їх. Загалом, фінансування делегованих повноважень видається недостатнім.

- Місцеві податки та збори встановлюються органами місцевого самоврядування в межах, визначених законом. Існують дискреційні повноваження щодо визначення ставки місцевих податків, але на практиці це видається дуже обмеженим, імовірно, через очікування уряду, що всі органи місцевого самоврядування будуть повною мірою використовувати свої дохідні можливості, тобто встановлювати максимально високу ставку. Крім того, оскільки в органах місцевого самоврядування відсутні власні податкові адміністрації, місцеві податки та збори збираються центральними органами.

- Існує система фінансового вирівнювання, що базується на податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств. Основними елементами системи є базова та реверсна дотації. Базова дотація — це трансферт із державного бюджету до місцевих бюджетів. Реверсна дотація — це перерахування коштів з місцевих бюджетів до національного бюджету для забезпечення горизонтального вирівнювання.

Дуже слабкою видається і система фінансового вирівнювання. Особливо це стосується вертикального вирівнювання. На цей інструмент витрачається лише незначна частка загальних державних доходів. Тому фінансове вирівнювання в основному досягається завдяки горизонтальному вирівнюванню, яке фінансується за рахунок місцевих бюджетів із більшими доходами (вище середнього). Крім того, ця горизонтальна система вирівнювання стосується як громад, так і районів.

Порівняння принципів ЄХМС та поточної ситуації в Україні показує, що в багатьох аспектах органи місцевого самоврядування ще не мають фінансової автономії, як того вимагає Європейська Хартія місцевого самоврядування [11]:

-органи місцевого самоврядування не мають належного обсягу фінансових ресурсів, які відповідають їхнім повноваженням і якими вони можуть розпоряджатися самостійно для ведення власних справ. Очевидно, що органи місцевого самоврядування не отримують достатньо ресурсів навіть для виконання делегованих повноважень.

Основні причини:

-існує високий ризик втручання держави через широкий державний нагляд, оскільки кількість власних повноважень місцевого самоврядування дуже обмежена й не відбувається необхідного розрізнення між власними та делегованими повноваженнями;

-є багато незрозумілих або дублюючих, а отже, недостатньо фінансованих повноважень;

-переважна більшість державних трансфертів складається з субвенцій;

-характер спільних податків, таких як важливий податок на доходи фізичних осіб, — неоднозначний: незрозуміло, чи можуть органи місцевого самоврядування використовувати свою частку податку для власних повноважень, чи органи місцевого самоврядування повинні використовувати її для виконання делегованих повноважень відповідно до державних вимог.

- Здатність отримувати власні доходи не є достатньо далекосяжною, оскільки база місцевих податків дуже мала. Крім того, право прийняття рішень окремими муніципальними органами щодо визначення ставки місцевих податків є обмеженим, і органи місцевого самоврядування не можуть самостійно стягувати свої податки та збори.

- Об'єктивні, справедливі, прозорі та послідовні критерії виділення й розподілу державних коштів є недостатніми. Крім того, і законодавча база, і державні рішення щодо фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування часто та несподівано змінюються без достатньо прозорого процесу балансування схожих інтересів.

- Існуюча система фінансового вирівнювання недостатньо стійка. Вертикальне вирівнювання занадто слабе. Існує необхідність, щоб центральні державні органи забезпечили систему фінансового вирівнювання більшим обсягом фінансових ресурсів на постійній та надійній основі. Система горизонтального вирівнювання розроблена неналежно.

- Консультації із місцевих фінансових питань, зокрема з питань виділення перерозподілених ресурсів, здебільшого не проводяться вчасно, всебічно та прозоро. Однією з причин, очевидно, є відсутність правових зобов'язань і чітких правил. Як результат, їх часто трактують лише як «об'єкти», а не як «суб'єкти із власними правами», що стоять нарівні з центральною владою.

- І нарешті, часто порушується принцип, що стверджує: трансферти, наскільки це можливо, не повинні бути цільовими [13].

В Україні ще потрібно зробити важливі кроки для повного впровадження й забезпечення фінансової автономії органів місцевого самоврядування. Деякі важливі елементи вже є у політичному порядку денному, але існують й інші аспекти фінансової автономії, які також потребують термінового обговорення та вирішення, особливо коли йде мова про :

-надання органам місцевого самоврядування більше власних фінансових ресурсів пропорційних їхнім обов'язкам, якими вони можуть самостійно розпоряджатися для ведення справ;

-надання органам місцевого самоврядування достатніх ресурсів для ефективного виконання делегованих повноважень;

-встановлення необхідної різниці між власними та делегованими повноваженнями з чітким наголосом на користь самоврядних повноважень;

-запровадження адміністративного нагляду, який обмежується перевіркою законності щодо власних справ органів місцевого самоврядування;

-усунення незрозумілих або дублюючих повноважень;

-посилення здатності генерувати власні доходи із власних джерел, встановлювати ставки та адмініструвати ці доходи;

-забезпечення державних ресурсів та їх розподілу між органами місцевого самоврядування на основі об'єктивних, справедливих, прозорих і послідовних критеріїв;

-забезпечення надійної структури органів місцевого самоврядування, що надасть їм упевненості у фінансовому плануванні й допоможе уникати наслідків частоті та несподіваної зміни законодавчої бази чи державних рішень щодо їх фінансових ресурсів;

-вдосконалення систем фінансового вирівнювання шляхом посилення вертикального вирівнювання та коригування горизонтального вирівнювання;

-встановлення обов'язкових правил для надійного процесу консультацій з усіх питань місцевого самоврядування [14].

Напрямами подальшого дослідження можуть стати питання розмежування функцій і повноважень між рівнями влади з відповідною оптимізацією мережі бюджетних установ і штатів та посилення відповідальності за їхнім виконанням; підвищення ролі місцевих органів влади щодо визначення ставок оподаткування окремих місцевих податків і зборів. Все

це має дуже важливе значення у наповненні дохідної частини бюджету органів місцевого самоврядування, а відповідно формування програм розвитку територіальних громад.

Висновки до Розділу 1

У цьому розділі дано загальну характеристику територіальної громади її сутність та принципи функціонування. Особливо на початку реформи децентралізації фінансування програм в основному здійснювалося органами місцевого самоврядування міст обласного значення, а іноді і великих районних центрів. І справді, вони першими продемонстрували успішні приклади залучення позабюджетних коштів та ефективної співпраці з проєктами та програмами міжнародної технічної допомоги. Це пояснюється як наявністю в містах відповідних спеціалістів, які здатні написати якісний проєкт, так і бажанням багатьох донорів працювати з надійними партнерами, які також можуть забезпечити та забезпечити його реалізацію, за потреби належне співробітництво. Для більшості мешканців села та малих міст успішна проєктна діяльність була винятком із правил. Маючи можливість досліджувати певні здобутки децентралізації та розвитку територіальних громад, вже сьогодні можна виокремити проєктні пропозиції, які готують та реалізують органи місцевого самоврядування, тенденції взаємодії з донорськими організаціями та партнерами для аналізу викликів та можливостей. За характером предметної області проєкти можна поділити на науково дослідні, проєкти в бізнес-середовищі та проєкти в публічній сфері. Під проєктом у публічній сфері розуміється комплекс взаємопов'язаних логічно структурованих завдань і заходів, розміщених у часовому масштабі, які спрямовані на вирішення найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки, адміністративно-територіального підрозділів чи територіальних громад, організацій та установ і здійснюються в умовах фінансових та інших ресурсних

обмежень у визначені терміни. Потреба в проєкті виникає тоді, коли певна ситуація не влаштовує, наприклад, мешканців громади, і певний орган державної влади, громадська організація чи ініціативна група прагне її змінити в умовах дефіциту часу, фінансових та людських ресурсів. Отже, проєктна діяльність у державному управлінні виступає як процес інституціалізації в програмно-цільовий формат методів втручання органів державної влади чи місцевого самоврядування в соціальну дійсність з метою вирішення суспільної проблеми.

Розділ 2. Аналіз системи фінансування програм розвитку на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади.

2.1. Значення високих нагород Ради Європи у залученні міжнародних грантів для реалізації фінансових програм у міській територіальній громаді.

Внаслідок проведеного аналізу встановлено, що через активну зовнішньополітичну діяльність шляхом широкого розвитку партнерських стосунків із містами країн зарубіжжя вдається у значній мірі завоювати довіру міжнародних фінансових партнерів [36].

Зокрема, Івано-Франківськ став повноправним членом Асоціації міст лауреатів Призу Європи та щорічно бере участь у всіх зустрічах Генеральної асамблеї Асоціації. Як мною досліджено під час написання роботи, Асоціація створена з метою встановлення ближчих зв'язків між містами лауреатами європейського Призу, сприяння обміну інформації, покращенню організації, засобів і методів взаємодії між містами лауреатами європейського Призу.

Мета Асоціації - досягти більшої єдності серед його членів, шляхом обміну інформацією і обговоренням тем загального інтересу, особливо в наступних сферах:

- партнерство;
- взаємодія між державними установами і приватними організаціями, також як і організаціями зі змішаною власністю, особливо у сфері культури;
- Європейські події;
- просування ідеї солідарності в Європі і взаєморозуміння між народами;
- вивчення і участь в обміні знань і досвідом в сферах культурного і соціального розвитку членів Асоціації;
- показ ініціативи, щоб залучити муніципалітети до активної співпраці.

Мною у даній роботі досліджено, що високе визнання міста на європейському рівні у значній мірі сприяє завоюванню довіри з боку

міжнародних грандодавців під час підготовки до написання та безпосереднього написання проєктів програм розвитку громади і залучення додаткового фінансового ресурсу. А це означає, що саме це є додатковим фінансовим ресурсом для фінансування програм розвитку територіальної громади. Цією можливістю активно користуються у досліджуваній мною територіальній громаді про що нижче ми розглянемо.

На найближчі три роки Єврокомісія передбачила понад 50 млрд євро на відновлення України. Це ті кошти, що будуть скеровані в першу чергу на відбудову в громадах і наша задача готувати якісні проєкти за стандартами Єврокомісій та інституцій. Зокрема, звертати увагу на програми Interreg, тобто це транскордонне співробітництво, коли такі проєкти реалізуються спільно з партнерами з органів місцевого самоврядування з країн Європейського Союзу. Тому зараз дуже важливо вміти готувати дані програми шляхом підготовки проєктів і вміти їх якісно реалізовувати.

У 1955 році Комітет міністрів Ради Європи прийняв рішення щодо вручення нагород містам, які активно пропагують європейські цінності. Власне, цей час став точкою відліку великої історії Європейського призу [33].

Європейський приз - це комплекс чотирьох високих нагород Ради Європи - Європейський диплом, Почесний прапор, Почесний знак та Європейський приз, - які на конкурсній основі отримують муніципалітети держав-членів РЄ за активні поріднені зв'язки, пошавлену співпрацю із закордонними містами й сталий розвиток відносин з європейськими партнерами.

ПЕРША СХОДИНКА - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДИПЛОМ

Щороку близько 30 міст стають почесними здобувачами першої відзнаки. *Європейський диплом місто Івано-Франківськ отримало у 2005 році.*

ДРУГА СХОДИНКА - ПОЧЕСНИЙ ПРАПОР

Кожного року переможцями в цій номінації стають 20-25 міст Європи. Примітно, що дана відзнака є необхідним здобутком для претендентів на

Почесний знак та Європейський приз. *Почесний прапор Ради Європи місто Івано-Франківськ отримало у 2008 році.*

ТРЕТЯ СХОДИНКА - ПОЧЕСНИЙ ЗНАК

Щорічно третю почесну нагороду виборюють 8-10 міст. Церемонія нагородження є урочистою, на яку запрошується місцева спільнота. Нагороду передає член Парламентської асамблеї. *Почесний знак Ради Європи місто Івано-Франківськ отримало у 2012 році.*

ЧЕТВЕРТА СХОДИНКА - ПОЧЕСНИЙ ПРИЗ

Урочиста церемонія вручення *Почесного призу Ради Європи в Івано-Франківську відбулась 28 вересня 2018 року.* Приз Європи – Ця особлива нагорода присуджується лише тим містам, які продемонстрували видатні зусилля щодо просування євроінтеграційних ідей та взаєморозуміння між народами Європи. Адже її присвоєння є безумовною ознакою того, що місто органічно сприймається європейською спільнотою за своїм виглядом, прогресивною стратегією розвитку і сповіданням загальноприйнятих людських цінностей.

Тобто подібного роду нагороди - це стимул для мешканців, а особливо для молоді всебічно прагнути до інтеграції, запозичення кращих практик й промоції міста за межами країни.

Також м.Івано-Франківськ має документально оформлені зв'язки з 25 органами місцевого самоврядування за кордоном. Містами-партнерами Івано-Франківська за кордоном є: Жешув, Люблін, Хшанів та Хшановський повіт, Новосольський повіт, Дільниця Охота ст.м.Варшави, Рибнік, Ополе, Свідніца, ЗельонаҐура, Кошалін, ТомашувМазовецькі у Польщі, Пшерув у Чехії, Стрешенський район у Молдові, Бая-Маре, Тирговіште, Орадеа в Румунії, Ніредьгаза в Угорщині, Брага у Португалії, Руставі у Грузії, Тракай у Литві, Єлгава в Латвії та Арлінгтон в США. Постійно триває співпраця Івано-Франківської міської ради з містами: Кліші (Франція), Мішкольц (Угорщина),

Ботошані (Румунія), Кошіце, Міхаловце (Словаччина) та Сігет Марамурешського повіту (Румунія).

У пошуку методів пришвидшення розвитку міст і регіонів Центральної та Східної Європи місто представлялося на Міжнародних економічних форумах (м.Жешув (РП), організації роботи зі стратегічного планування м. Івано-Франківськ в рамках проекту USAID та ряді інших.

Розглядаючи елементи організаційної структури досліджуваної територіальної громади, бачимо, що в Івано-Франківській міській територіальній громаді сформовано Департамент інвестиційної політики, проєктів, міжнародних зв'язків, туризму та промоцій міста [33]. В складі Департаменту діють: управління проєктної діяльності, управління інвестиційної політики та управління міжнародних зв'язків, туризму та промоції.

Основними завданнями Департаменту є:

координація роботи по залученню інвестицій та здійсненню капіталовкладень, супроводження інвестиційних проєктів;

відстеження динаміки показників розвитку економіки та залучення інвестицій, проведення аналізу, дослідження внутрішніх та зовнішніх факторів впливу, вивчення думки суб'єктів господарювання щодо інвестиційного клімату в місті, формування та поширення інформації про місцеві, національні та міжнародні заходи та події в сфері просування інвестицій;

реалізація державної інвестиційної політики та місцевих інвестиційних програм та проєктів на території міської територіальної громади; формування та поширення інформації про місцеві, національні та міжнародні заходи та події в сфері просування інвестицій;

здійснення розробки інвестиційно-інноваційних проєктів і програм, залучення інвестиційних коштів, спрямованих на реформування соціально-економічний розвиток міської територіальної громади, подання їх на конкурси, в тому числі міжнародні, для отримання грантів на фінансування та кредитів;

координація підготовки та подання проєктних заявок для участі у грантових конкурсах національних, регіональних та міжнародних програм з метою залучення коштів міжнародної технічної допомоги та державних фондів, забезпечення ефективного використання кредитних коштів для розвитку всіх сфер суспільного життя;

координація та контроль за імплементацією проєктів національних, регіональних та міжнародних програм, здійснення взаємодії з національними та іноземними органами місцевого самоврядування, установами та підприємствами різних форм власності з метою впровадження проєктних заходів;

представлення в межах наданих повноважень інтересів у відносинах з відповідними органами суб'єктів іноземних держав, а також міжнародними організаціями та установами, фізичними особами з питань зовнішньоекономічного, міжнародного та іноземного інвестиційного співробітництва;

здійснення підготовки проєктів угод, договорів, меморандумів, протоколів зустрічей і комюніке з питань зовнішніх відносин, проєктної, інвестиційної та туристичної діяльності міської ради;

забезпечення реалізації на території міської територіальної громади державної політики у сфері зовнішніх зв'язків;

сприяння реалізації стратегії України з питань європейської інтеграції;

координація маркетингової та промоційної роботи, вивчення та узагальнення її практики, організація проведення методичних семінарів, конференцій, інших заходів щодо обміну передовим досвідом у сфері міжнародної діяльності і туризму.

Департаментом підготовлено і подано проєкти до міжнародних грантодавців за допомогою яких за останні 3 роки залучено додаткове

фінансування для програм міської громади, аналіз яких у розрізі галузей подається нижче в таблицях.

Таблиця 2.1

№ з/п	Медицина	Бюджет для Івано-Франківська
1.	Капітальний ремонт другого поверху реабілітаційного відділення ЦМКЛ	964 000 €
2.	Придбання браслетів для відстеження стану здоров'я пацієнтів у кардіологічному відділенні ЦМКЛ	383 518 €
3.	Придбання 2 автомобілів швидкої допомоги, один з яких буде обладнаний мобільним рентгенівським апаратом для ЦМКЛ	311 420 €
4.	Придбання лабораторного діагностичного обладнання для ЦМКЛ	706 273 €
5.	Модернізація приміщень, облаштування кабінетів МКЛ № 1	574 703 €
6.	Поточний ремонт кабінетів у реабілітаційному відділенні, придбання обладнання, облаштування реабілітаційного майданчика на території МКЛ №1	456 770 €
	Всього:	3 396 684 €

Таблиця 2.2

№ з/п	Довкілля	Бюджет для Івано-Франківська
1.	Облаштування території біля водойми Німецького озера (дитячий майданчик, місце для відпочинку, навчальні елементи)	318 750 €
2.	Облаштування інфраструктури в Молодіжному парку, інвентаризація і маркування дерев у парках міста	576 503 €
3.	Модернізація системи водопостачання, встановлення датчиків тиску води для Водокотехпрому	610 659 €
	Всього:	1 505 912 €

Провівши аналіз ми бачимо що по грантових програмах міської громади профінансовано на суму 4 902 596 €, що складає по курсу 157 863 116, 61 грн.

Тобто дана сума коштів склала додатковий фінансовий ресурс для фінансування програм міської громади.

На основі розгляду теоретичних та практичних засад використання проєктного менеджменту в діяльності територіальних громад виділено чинники, що визначають передумови розвитку територіальних громад на основі проєктного підходу. Серед таких чинників виокремлено організаційний та правовий чинники, чинник публічності та екологічний чинник, що є найбільш релевантними для ситуацій, що складаються в діяльності розглянутої територіальної громади [56].

Здійсненою діагностикою проєктної діяльності на прикладі Івано-Франківської міської ради встановлено, що в міській раді є Департамент, який займається плануванням та впровадженням проєктів, службовці, які працюють у Департаменті мають спеціальну кваліфікацію відповідно до вимог фондів-грантодавців. Зміст і сутність аспектів проєктного аналізу даними спеціалістами завжди розуміється адекватно, що призводить до якості обґрунтування суспільної корисності фінансових програм та підготовки проєктів, врахування можливих ризиків їх впровадження.

2.2.Фінансово-бюджетна спроможність Івано-Франківської міської територіальної громади.

Населення міської територіальної громади нараховує 288 тис. 243 чол. Територія міської громади становить 265,528 кв. м. У громаді функціонує 45 дитячих садочків, 51 загальноосвітній навчальний заклад та ряд інших установ медичної галузі, культури, фізичної культури і спорту, суб'єктів господарської діяльності. Рішенням сесії Івано-Франківської міської ради від 19.05.2015 року

№ 1743-54 затверджено Статут територіальної громади міста Івано-Франківськ в новій редакції [52].

Успіхи міста Івано-Франківська підтверджуються лідерськими позиціями в різноманітних рейтингах за результатами аналізу прозорості та відкритості. А наявність позитивної кредитної історії міста є важливим показником для потенційних інвесторів.

У місті Івано-Франківську діє Стратегія розвитку міста на період до 2028 року, розроблена у співпраці з Проектом «Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС), який запроваджується Федерацією канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Уряду Канади, та з врахуванням думки громадськості.

Аналіз фінансової спроможності територіальних громад базується на основі індикаторів потенціалу громади, враховуючи отримані з державного бюджету міжбюджетні трансферти, та визначає їхні порогові значення, а також алгоритм розрахунку інтегрального індексу розвитку потенціалу територіальних громад [44]. Визначення індексу розвитку потенціалу територіальної громади здійснюється з метою виявлення потенційно можливих напрямів розвитку і зростання потенціалу територіальної громади, поліпшення добробуту мешканців шляхом використання внутрішніх та зовнішніх фінансово-економічних можливостей територіальних громад. Для визначення фінансової спроможності Івано-Франківської міської територіальної громади здійснено дослідження виконання бюджету міської громади за 2021 та 2022 роки.

Отже доходи бюджету на 2021 рік міська рада визначила у сумі 2 945 772 403 гривень, видатки – 3 479 331 403 гривень. Також міська рада залучала до бюджету розвитку 500 мільйонів гривень кредиту та ще 168, 17 мільйонів гривень кредитних коштів НЕФКО. Характерним було те, що на програму сприяння залученню інвестицій в економіку Івано-Франківської міської територіальної громади та проектної діяльності на 2021 – 2025 роки

спрямовано 1,3 мільйона гривень, а на програму міжнародного і транскордонного співробітництва на 2018-2022 роки – 1,2 мільйона гривень. Як свідчить проведений аналіз на розвиток проєктної діяльності у бюджеті міської громади закладаються незначні фінансові ресурси.

Загальна сума надходжень до бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади за 2022 рік склала 3 625 391,3 тис. грн. при затвердженій сумі на рік із врахуванням змін – 3 808 277,2 тис. грн. Виконання до затвердженої суми на рік із врахуванням змін склало 95,2 відсотка, а саме:

- доходів загального фонду без трансфертів за 2022 рік надійшло 2 891 110,5 тис. грн при затвердженій сумі на рік із врахуванням змін 3 100 470,2 тис. грн, або виконання забезпечено до затвердженої суми із врахуванням змін на 93,2 відсотка;

- доходів спеціального фонду без трансфертів надійшло за 2022 рік року 126 293,2 тис. грн. при затвердженій сумі із врахуванням змін на рік 99 430,0 тис. грн, виконання забезпечено до затвердженої суми із врахуванням змін на 127,0 відсотків.

До загального та спеціального фондів із державного, обласного та інших бюджетів у вигляді субвенцій надійшло 607 987,5 тис. грн, що становить 99,9 відсотка по загальному фонду та 100,0 відсотків по спеціальному фонду.

Одним із основних джерел наповнення місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб. У власних надходженнях загального та спеціального фондів бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади податок на доходи фізичних осіб має найбільшу питому вагу - 64,7%.

У досліджуваній міській громаді найбільшу частку (57%) у сплаті податку на доходи фізичних осіб займають бюджетні установи та організації, в яких 100 відсоткова легалізація найманої праці та які фінансуються з державного та місцевого бюджетів.

Економічне зростання залежить від доданої вартості, яка створюється в економічній системі. Варто відмітити, що у структурі сплати податку на доходи фізичних осіб за видами економічної діяльності переробна промисловість та будівництво – галузі, які створюють додану вартість, займають 5-те та 8-ме місця, їх частка становила відповідно 6,8% та 2,6%. Проте, через наслідки російської військової агресії проти України, які чинять суттєвий вплив на рівень соціально-економічного розвитку усіх громад України, на діяльність суб'єктів господарювання, відсоток сплаченого ПДФО галузями переробної промисловості та будівництва знизився майже на половину у порівнянні з попередніми мирними роками.

Нижче в таблиці здійснено структуру надходжень податку на доходи фізичних осіб за видами їхньої економічної діяльності.

Таблиця 2.2.1

Бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади з видатків виконано за 2022 рік в цілому на 92,0 відсотка до затвердженої суми на рік із врахування змін (затверджено із врахування змін 3 795 482,1 тис.грн, використано – 3 492 173,2 тис.грн), в т. ч.:

- з видатків загального фонду (без субвенції та дотацій із державного і обласного бюджетів) виконання забезпечено до затвердженої суми на рік із врахуванням змін на 90,5 відсотка (затверджено на рік із врахуванням змін 2 828 077,0 тис. грн, використано 2 559 922,4 тис. грн);

- з видатків спеціального фонду (без субвенції із державного і обласного бюджетів) виконання забезпечено до річної затвердженої суми із врахуванням змін на 92,5 відсотка (затверджено на рік із врахуванням змін – 357 296,6 тис. грн, використано 330 526,6 тис. грн);

- субвенції та дотацій з державного і обласного та інших бюджетів загального і спеціального фондів використано – 601 724,2 тис. грн при затвердженій сумі на рік із врахуванням змін – 610 108,5 тис. грн, або виконання складає 99,9 відсотків.

Із резервного фонду бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади за 2022 рік кошти використано в сумі 18 651,7 тис.грн.

Здійснений аналіз надходжень до міського бюджету свідчить про те, що міська громада володіє належним фінансовим ресурсом та володіє достатніми можливостями щодо ширшого залучення жителів міста, департаментів, управлінь та відділів міської ради до підготовки та написання вагомих і суспільно значимих програм для задоволення запитів громади. Окрім того потужним фактором виступає чинник статусного визнання міста на міжнародній арені. А даний фактор сприяє просуванню інтересів міста на міжнародному рівні, зокрема Європейського союзу та участі громади в написанні проєктів програм, які ним пропонуються і залучення додаткового фінансового ресурсу для розвитку.

2.3. Діагностика фінансування програм, які реалізуються в рамках соціально-економічного розвитку міської громади.

Зважаючи на глобалізаційні та інтеграційні процеси, стійкий розвиток економіки, відродження конкурентоспроможних виробництв, зростання рівня життя населення, нагальним стає пошук додаткових джерел фінансування задля досягнення соціально значущого ефекту та вимагає відповідних вкладень у освітню, культурну, виробничу та інші сфери життя територіальної громади [46].

Так одним з важливих завдань міської влади є спрямування роботи на пошук позабюджетних альтернативних джерел фінансування програм та налагодження співпраці з міжнародними фондами, програмами та грантами.

Саме тому написання та реалізація проєктів є надзвичайно важливим та актуальним напрямком роботи Департаментів, управлінь та відділів міської ради. Налагоджена співпраця, як з структурними підрозділами виконавчого комітету міської ради, так і неурядовими, громадськими організаціями, іноземними партнерами, асоціаціями, освітніми установами та всіма іншими зацікавленими в реалізації спільних проєктів, націлена на покращення рівня життя та добробуту громадян Івано-Франківської міської територіальної громади.

Фінансування заходів місцевих програм соціально-економічного розвитку може здійснюватись з різних джерел. Однак основним джерелом залишається місцевий бюджет, але значна частина може фінансуватись також за рахунок надходжень з бюджетів вищих рівнів, у тому числі і державного, а також за рахунок зовнішніх і внутрішніх інвесторів. У процесі виконання місцевих програм до них можуть вноситись зміни шляхом прийняття відповідних рішень місцевою радою, при цьому за необхідності вносяться зміни і до місцевого бюджету [53].

У сучасних умовах соціально-економічний розвиток території є важливою стратегічною складовою місцевого управління нарівні з адміністративно-правовим регулюванням і бюджетною (фінансовою і інвестиційною) політикою.

Ще більше відремонтованих доріг та вулиць, новенькі дитячі і спортивні майданчики, а ще компостна яма, тренувально-вигульний майданчик для собак і багато інших покращень в громаді з'являються завдяки активним мешканцям.

Ми бачимо, що розвивається громада навіть в час війни, бо вірять в ЗСУ та краще майбутнє. На своєму засіданні міська рада затвердила міську цільову програму «Партиципаторне бюджетування (бюджет участі) у Івано-Франківській міській територіальній громаді» [18].

Тому мешканці є активними під час обговорення програми рішення міської ради про Бюджет участі.

Адже, як відомо в дискусії народжується істина, а також доповнюються та вносяться зміни до проєкту програми. Характерним є те, що Івано-Франківська громада перша в Україні, яка відновила реалізацію програм в умовах воєнного стану.

Бюджет участі це один із інструментів безпосереднього впливу громадянина на ті чи інші позитивні зміни в міській територіальній громаді.

«Бюджет участі 2023» — ініціатива, яка дозволила мешканцям громади подати проєкти програм в декількох номінаціях.

Мною досліджено, що як і раніше, окрім минулого року повномасштабної війни, франківці мали можливість безпосередньо впливати на зміни в рідному місті та творити їх з допомогою міського фінансування. У період з 9 по 30 березня 2023 року мешканці Івано-Франківської громади зареєстрували 137 проєктів програм з них до голосування допустили 104. Голосування відбувалося з 18 квітня та тривало до 2 травня. Проголосувати жителям територіальної громади можна було, як в ЦНАПах, так й в Інтернеті.

Зокрема зареєстровано проєктів програм:

- 20 по благоустрою малих вулиць, на суму 45 мільйонів,
- 11 по озелененню міста, на суму 2 мільйони,
- 52 інші благоустрій, на суму 22 мільйони,
- 46 освітніх, на суму 18 мільйонів.

Цікавим є те, що серед авторів проєктів програм 62% — це жінки, 38% — чоловіки. Найактивніші за віком: 36-45 років, це 33%, 46-65 років, це 29%, 26-35 років, це 26%, менше ніж 26 років - 9% і 3% — особи старше 65 років.

Загалом за проєкти програм віддали 71 055 голосів – 42 047 жителів громади. З них – 5 457 мешканців подали 12 390 голоси через ЦНАП. Решту 36 590 голосували онлайн. За наслідками проведеного конкурсу було визначено переможців.

Список переможців:

Благоустрій малих вулиць:

1. Благоустрій та відновлення дорожнього покриття проїзд від вулиці К. Данила до Південного бульвару
2. Відновлення дороги до садівницьких товариств “Прогрес ІФ”, “Магістраль”, “Геолог”, “Патріот”
3. Ремонт вул. Гуцуляка (дорога до річки на Каскаді)
4. Влаштування дорожнього покриття в урочищі Дем’янів Лаз (від вулиці Дем’янів Лаз до заїзду на території СТ "Ветеран")
5. Влаштування дорожнього покриття вулиці Сагайдачного в селі Черніїв

Зелені проєкти:

1. "Компостуй - Франківськ рятує". Івано-Франківська міська дитяча екологічна станція. Компостна яма
2. Зелений простір, що об'єднує два села (Березівка – Братківці)
3. Озеленення території по вул.Заклинських, 13
4. Озеленення та благоустрій сільського озера в селі Тисменичани
5. Зелений дворик (Української дивізії 13)

Інший благоустрій:

1. Безпека освітнього процесу в Івано-Франківській дитячій музичній школі №3 (ремонт укріплення).

2. Пішохідна (велосипедна) доріжка "Велес" - Коледж електронних приладів.
3. Облаштування дитячого майданчика на вул. Галицька 64В
4. Благоустрій спортивного майданчика ЖК Річковий Парк 2
5. Тротуар по вулиці Шкільна в селі Драгомирчани
6. Березівські автобусні зупинки - комфорт пасажирів
7. Тренувально-вигульний майданчик для собак в Парку ім. Тараса Шевченка
8. Благоустрій літньої площадки будинку культури с.Радча.
9. Благоустрій пішохідної доріжки та відпочинкової зони (Хоткевича 44Г, ОСББ «Затишок 6»).

Освітні:

1. Спортивний комплекс просто неба на території ліцею №23 імені Романа Гурика.
2. Ліцей №21 імені Євгена Коновальця. Облаштування укриття №2.
3. Облаштування приміщення укриття (коридорів) Ліцею №10.
4. Освітній простір Ліцею №16.
5. Ремонт системи опалення та водопроводу Ліцею ім. В. Чорновола Івано-Франківської міської ради.
6. Безпечне укриття Ліцею №20.
7. Сонячна електростанція - майбутнє ліцею (Ліцей №15).
8. Витяжки в укритті Ліцею №11.
9. Модернізація кухонного обладнання їдальні ліцею №1.
10. Енергоефективне освітлення та ремонт коридорів Крихівецького ліцею.
11. «Заміна вікон і дверей – запорука енергозбереження і безпеки в ліцеї» (25 ліцей).
12. Облаштування санітарної кімнати у Черніївському ліцеї.
13. Благоустрій пішохідної доріжки (Софії Русової).
14. Сучасний спортивний майданчик ЗДО № 3 "Бджілка".
15. Проект дитячого майданчика на території ЗДО 37 "Джерельце".
16. Затишна їдальня Ліцею №7 - втілення мрії учнів, які тут навчаються.
17. «Модернізація освітнього простору в ЗДО №1 «Калинонька».
18. Простір СПОРТивних можливостей ліцею № 6 ім. І. Ревчука.
19. Сучасні двері - тепло дітям (Каміннецька гімназія).

На бюджет участі 2023 року виділено 25 з половиною мільйонів гривень, з них 8 мільйонів на освіту, 12 мільйонів — на дороги, 1,5 мільйона — на зелені проєкти, і майже 4 мільйони залишилося на інші проєкти.

Кожен закуточок славного Франкового міста в той чи інший час переживав події історичного значення. Відтак, в приватних оселях та міських готелях оселялися такі відомі постаті як М. Грушевський, С. Петлюра, В. Винниченко, творили свої кращі праці С. Ленкавський, М. Заклинський, О. Кисілевська-Косик, Д. Цвек та ін. На честь декого з них названі вулиці, проте часто ані пересічні івано-франківці, ані гості міста не цікавляться тим значним внеском, який зробили кожен із згаданих чи забутих героїв Івано-Франківська.

Івано-Франківська міська рада виступила з ініціативою у простій доступній формі донести до кожного якнайбільше інформації про героїв міста та їх вчинки, про важливі історичні події, які змінили хід історії не тільки столиці Прикарпаття, але України, чи навіть світу.

Саме з метою популяризації українських героїв, які проживали чи діяли у місті, прийнята міською радою програма «Івано-Франківськ – місто героїв» [17]. Ця програма спрямована на поширення інформації серед населення про постатей та події, що залишили суттєвий слід в історичному надбанні Івано-Франківська. Зокрема, планується поширення інформації про події українського національно-визвольного руху, які відбувалися на вулицях та у будівлях нашого міста.

Ця програма дає змогу всім бажаючим долучитися до інформування мешканців та гостей міста про історично-культурні надбання, шляхом активної участі на сайті міської ради та ініціативою встановлення пам'ятних дощок, як увічнення пам'яті видатних осіб і вшанування визначних історичних подій, що відбулися в місті.

Сьогодні у Івано-Франківську налічується 560 пам'яток архітектури та містобудування. Планується встановлення ще 150 пам'ятних дощок. У цьому питанні програма передбачає залучення громадськості міста до вибору місця встановлення цих дощок, їх форми, дизайну та тексту.

Прийнята Івано-Франківською міською радою програма передбачає й положення про порядок встановлення меморіальних дощок.

На початку 2022 року проведено роботу з впровадження Шкільного бюджету участі у двох навчальних закладах міста – початкова школа "Пасічнянська" і ліцей №25. Зокрема, пройдено два етапи впровадження Шкільного бюджету участі: голосування та підбиття підсумків. Для учнів ліцею №25 голосування проходило в електронному вигляді та здійснювалось в електронній системі шляхом авторизації особи за допомогою системи "BankID", "MobileID". А для учнів початкової школи "Пасічнянська" організовано голосування за допомогою кольорових карток. Відповідно до вимог Шкільного бюджету програми з найбільшою кількістю учнівських голосів визнано переможцями.

Характерним є те, що для представників комунальних підприємств та структурних підрозділів Івано-Франківської міської ради проведено знайомство з електронними інструментами взаємодії між мешканцями та владою. Це стало можливе завдяки програмі "Впровадження, застосування, популяризація системи електронних консультацій та вироблення місцевої політики для активізації використання civitech інструментів в Івано-Франківській міській територіальній громаді", який реалізовується за підтримки проєкту "3D Project: Розвиток попри перешкоди. Стійке громадянське суспільство в часи пандемії та в майбутньому", що виконується Фондом Східна Європа і фінансується Європейським Союзом.

В громаді розроблена програма соціально-економічного розвитку та низка цільових програм, спрямованих на розвиток окремих галузей або розв'язання актуальних для громади проблем. Вони бувають як короткостроковими (на 1 рік) у досліджуваній громаді на 2024 рік таких програм прийнято 2, так і середньостроковими (3-5 років) яких прийнято 55. Загалом на 2024 рік міською радою затверджено 57 програм які

фінансуватимуться за рахунок коштів загального фонду в сумі 1 183802,200 тис.грн., а також 147 030,00 тис. грн. – спеціального фонду, що в загальній сумі складатиме 1 330 832,200 тис. грн, [19].

Івано-Франківська міська рада оперативно реагує на виклики сьогодення тому з метою підтримання бойової та мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань України на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози національній безпеці держави, відповідно до розпоряджень Генерального штабу Збройних Сил України територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки спільно з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування проводиться постійна робота щодо мобілізаційної підготовки, налагодження чіткої системи військового обліку, накопичення якісних мобілізаційних ресурсів для проведення мобілізації, забезпечення виконання завдань територіальної оборони, забезпечення готовності територіальних підрозділів Збройних Сил України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, інших військових формувань та правоохоронних органів, утворених відповідно до законодавства України до виконання завдань за призначенням.

Враховуючи складність ситуації та на виконання законів України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про правовий режим воєнного стану, «Про основи національного спротиву», рішення Івано-Франківської обласної ради від 07.12.2022 року №559-18/2022 «Про Програму забезпечення мобілізаційної підготовки та оборонної роботи в області на 2023-2027 роки» розроблено проєкт довгострокової Програми фінансування мобілізаційно – оборонної роботи Івано-Франківської міської ради та підтримки Збройних Сил України, Національної гвардії України,

правоохоронних органів, інших, утворених відповідно до законодавства збройних формувань на 2024-2028 роки, яку прийнято міською радою 15.12.2023р. рішення № 220-39 [16].

Висновки до Розділу 2

У другому розділі здійснено оцінку стану фінансування програм на муніципальному рівні. Однією з наймасштабніший реформ в Україні є реформа децентралізації влади, яка дозволила новоствореним громадам вільно розпоряджатися фінансовими ресурсами та передала низку повноважень органам місцевого самоврядування, які можуть краще орієнтуватися у місцевих проблемах та ефективніше використовувати кошти, щоб їх вирішити. Тому процеси децентралізації стали рушійною силою розвитку місцевих громад. Не є винятком і Івано-Франківська міська територіальна громада, де місто Івано-Франківськ сьогодні посідає лідируючі позиції у рейтингу міст із найбільш сприятливим бізнес-кліматом та ефективним економічним управлінням. Івано-Франківська міська рада вирішує питання забезпечення сталості розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади, а також організації проєктної діяльності. Крім того, до реалізації різноманітних соціальних та муніципальних проєктів можуть долучитися зацікавлені особи: інвестори, громадські та благодійні організації, підприємства, профспілки, ЗМІ, наукові та освітні установи, мешканці громад тощо. Так, після зміни територіальної одиниці в процесі децентралізації, збільшення функцій та завдань органів місцевого самоврядування, Івано-Франківська міська рада прийняла рішення про затвердження нового Стратегічного плану розвитку територіальної громади міста Івано-Франківська до 2029 року.

Кожного року на реалізацію програм (а їх кількість обраховується десятками) виділяється фінансування з місцевого бюджету. Про обсяги фінансування програм в громаді можна дізнатися зі спеціального додатку до

рішення місцевої ради про затвердження річного бюджету – «Розподіл витрат місцевого бюджету на реалізацію місцевих / регіональних програм». Розробкою та реалізацією програм займаються органи місцевого самоврядування, які залучають до процесів суб'єктів господарювання, представників бізнесу, громадськість. В роботі над програмами вони спираються на низку нормативно-правових актів, серед яких – як створені органами центральної державної влади (закони, постанови, накази), так і власноруч розроблені (найчастіше це – Порядок розроблення, фінансування, моніторингу місцевих програм та звітності про їх виконання).

Також встановлено, що у фінансуванні програм міської громади переважають середньострокові проекти, які достатньою мірою вирішують системні проблеми розвитку територій, що безпосередньо пов'язано з рівнем фінансової спроможності даної територіальної громади [19].

Згідно зі звітними даними про роботу територіальної громади в плані проєктної діяльності та виходячи з результатів проведення міських конкурсів проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування, можна стверджувати що досліджувана міська територіальна громада приймає активну участь у фінансуванні програм розвитку місцевої території та забезпечує їх фінансування.

Розділ 3. Шляхи удосконалення фінансування програм розвитку територіальних громад та активізації менеджменту

3.1. Програма ЦНАП - дієвий інструмент маркетингу в задоволенні потреб жителів місцевих громадах.

Основою територіальної реформи було делегування повноважень від вищих до нижчих ланок державного управління, тобто ідентифікування потреб людей і механізму їх задоволення безпосередньо в місцях локації цих потреб, зокрема в територіальній громаді [22].

Вирішити питання стабілізації фінансового стану територіальних об'єднань можна, застосовуючи такий сучасний підхід до розвитку територій, як маркетинг, який уже довгий час використовується для активізації й ефективного ведення підприємницької діяльності.

Для територіальних громад головним маркетинговим завданням є якісне обслуговування її членів на постійній основі для вирішення оперативних завдань публічного управління. Метою будь-якого маркетингу є задоволення потреб споживачів територіального маркетингу: жителів території, інвесторів, відвідувачів та інших економічних суб'єктів, що діють або можуть діяти на даній території. Такий підхід дає змогу сформулювати план розвитку певної території, в якому будуть враховані не лише її можливості, а й у першу чергу вимоги потенційних клієнтів, які в подальшому забезпечуватимуть її розвиток. За умов децентралізації влади в Україні використання маркетингу в діяльності територій є виправданим та економічно обґрунтованим.

Як приклад ефективного використання в органах публічного управління маркетингових підходів можна навести розвиток програми так званих ЦНАПів (Центру надання адміністративних послуг). ЦНАП – це державна структура, де надають різноманітні адміністративні послуги та який працює за принципом «єдиного вікна» та «прозорого офісу». Основною метою створення таких центрів є забезпечення комфортності обслуговування громадян та протидія

корупції під час надання послуг фізичним та юридичним особам. Для повноти розуміння діяльності центрів, вивчення сильних та слабких сторін у їхній діяльності мною проаналізовано діяльність Івано-Франківського ЦНАП [60].

Проаналізувавши програму розвитку мережі Центру надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська можна відзначити, вона є однією з найбільших мереж в Україні. Станом на 2022 рік мережа Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська налічує:

- Головний офіс ЦНАП м.Івано-Франківська.
- 17 територіальних підрозділів ЦНАП м.Івано-Франківська.
- 5 віддалених робочих місць адміністратора ЦНАП м.Івано-Франківська.

24 лютого 2022 року росія відкрито розпочала повномасштабну війну проти України, що внесло значні зміни в роботу Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська.

В головному офісі ЦНАП м.Івано-Франківська та всіх територіальних підрозділах розпочали свою роботу Центри допомоги ВПО та військовим, функціями яких було збір необхідних речей, продуктів харчування та надання допомоги військовим і допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Працівниками ЦНАП м.Івано-Франківська здійснювався прийом гуманітарної допомоги від мешканців Івано-Франківської міської територіальної громади, а також значна кількість медикаментів, теплих речей для дітей та дорослих, засобів гігієни, харчових продуктів тривалого зберігання поступало від суб'єктів господарювання Івано-Франківської громади та з Франції, Польщі, Італії, інших країн.

В головному офісі ЦНАП м.Івано-Франківська було створено Центр психологічної допомоги, де з людьми, які потребували психологічної підтримки чи консультації працювали психологи [15].

З питань працевлаштування та зайнятості здійснювали консультивання працівники Держпраці, надавалась первинна правова допомога, працювали представники Національної поліції.

Працівники ЦНАП м. Івано-Франківська та кол-центр ЦНАП, а також працівники інших структур міської ради свою роботу в цілодобовому режимі, де в режимі 24/7 надавалась допомога та інформація щодо отримання допомоги, розміщення та інших питань особам, які вимушено покинули свої домівки.

Для обліку внутрішньо переміщених осіб, до прийняття постанови КМУ від 20.03.2022 року №332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам», якою було затверджено зміни до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, в Івано-Франківській міській територіальній громаді волонтерами «Техноінфософт» було розроблено та безкоштовно передано програмне забезпечення щодо обліку ВПО, які прибули в Івано-Франківську міську територіальну громаду.

До даного програмного продукту було підключено як працівників в головному офісі ЦНАП м.Івано-Франківська, так і у всіх територіальних підрозділах ЦНАП та Департаменті соціальної політики Івано-Франківської міської ради.

За допомогою локального програмного комплексу «VisualService» здійснювався облік внутрішньо переміщених осіб, видача їм довідки з QR-кодом, які давали право людині отримати продуктивний набір, засоби гігієни, дитяче харчування, звернутись у соціальні їдальні чи отримати допомогу від міжнародних організацій.

Перевагою такого програмного продукту є інтегрована система звітності, можливість вибору даних внутрішньо переміщених осіб за гендерними чи віковими показниками, обсягом наданої допомоги, регіонів, з яких перемістились внутрішньо переміщені особи, відомостей, про зняття з обліку

ВПО та інше. Детально про кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб зведено та показано в таблиці.

Таблиця 3.1.1.

Дільниця	Березень 2022 р.	Квітень 2022 р.	Травень 2022 р.	Червень 2022 р.	Липень 2022 р.	Серпень 2022 р.	Вересень 2022 р.	Жовтень 2022 р.	Листопад 2022 р.	Грудень 2022 р.	Всього
	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	кількість змін за період	
м. Івано-Франківськ	18 470	9 565	4 007	2 445	2 842	2 911	1 885	1 916	1 811	651	46 503
с. Черніїв	178	61	23	18	31	105	15	10	28	3	472
с. Березівка	63	52	17	37	7	3					179
с. Підпечери	19	16	10		14	5	14	13	4		95
с. Колодівка	29	60			4	4					97
с. Добровляни	5	2				1					8
с. Підлужжя	194	68	17	7	10	9	2	3	1	7	318
с. Братківці	63	99	39	21	1	13	11	6	15		268
с. Узин	52	2	10	1				2			67
с. Чукалівка	103	41	44	15	12	33	8	2	7	4	269
с. Хриплин	159	43	6	26	51	39	12	5	19	7	367
с. Драгомирчани	29	46	15	9		3	4	11	13	3	133
с. Тисменичани	55	32	16		14		15	6		1	139
с. Крихівці	368	170	69	37	32	55	27	24	20	12	814
с. Угорники	71	39	34	60	4	12	7	6	6	4	243
с. Вовчинець	111	95	20	33	14	11	13	18	7	5	327
с. Микитинці	159	124	73	22	28	26	20	19	19	4	494
с. Радча	98	38	29	16	6	14	13	3	2	2	221
с. Камінне	28	2	1		11						42
Разом	20 258	10 562	4 430	2 747	3 082	3 244	2 046	2 044	1 952	703	51 056

Мною зроблено аналіз по регіонах України, з яких прибула найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб у 2022 році.

Діаграма 3.1.1

[15]

За 2022 рік з реєстрації знято 13 396 внутрішньо переміщені особи.

Департамент адміністративних послуг підключений до програмного комплексу «Соціальна громада». Таке підключення дозволяє адміністраторам ЦНАП надавати соціальні послуги у всіх підрозділах Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська (особливо актуально для мешканців населених пунктів, які приєдналися до Івано-Франківської міської ради).

Після прийняття постанови КМУ від 20.03.2022 року №332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам», працівники ЦНАП м.Івано-Франківська розпочали реєстрацію внутрішньо переміщених осіб в ПК «Соціальна програма», дані якої передаються до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб з видачею довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб та оформленням допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам. Така допомога надавалась

щомісячно з місяця звернення до квітня 2022 року включно на кожного внутрішньо переміщену особу, відомості про яку включено до ЄІБД ВПО в розмірі 2 тисячі гривень на дорослого, 3 тисячі гривень на дитину або на особу з інвалідністю.

З метою забезпечення доступності громадян для отримання адміністративних послуг у Івано-Франківській міській територіальній громаді, функціонує сервіс «Мобільний адміністратор», який дозволяє надавати адміністративні послуги за місцем проживання суб'єктів звернення з обмеженими можливостями, які обмежені в пересуванні.

За 2022 рік здійснено **323** виїзди для оформлення статусу ВПО та допомоги на проживання для осіб з інвалідністю та які не здатні самостійно пересуватись.

Для інформаційної підтримки внутрішньо переміщених осіб ЦНАП м.Івано-Франківська брав участь в розробці та реалізації інформаційних матеріалів для ВПО, де вимушено переміщені особи отримували інформацію щодо призначення всіх видів допомог, щодо безкоштовної медичної допомоги, дитячих клубів, вторинної правової допомоги, пенсійного забезпечення. Для цього працювали:

- Гаряча лінія для ВПО 0800331834;
- Телеграм чатбот Турботник;
- Цілодобові телефони ЦНАП 0991573911.

Загальна кількість послуг, наданих в Центрі надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська та його територіальних підрозділах та віддалених робочих місцях адміністратора ЦНАП, станом на кінець 2022 року становить 77 936, надано 24 198 консультацій, видано 72 946 документів.

Найбільше прийнятих документів було з питань реєстрації місця проживання, зняття з реєстрації місця проживання та видачі витягів з реєстру територіальної громади (загальна кількість прийнятих справ – 21 776, на

другому місці – питання, що стосуються оформлення біометричних документів та вклеювання до паспорта громадянина України фотокартки по досягненню віку (загальна кількість прийнятих справ – 14 293), на третьому місці – Департамент адміністративних послуг (ЦНАП м.Івано-Франківська) (13 152).

В таблиці нижче проведено дослідження суб'єктів надання адміністративних послуг, якими надано найбільше послуг.

Таблиця 3.1.2

№ з/п	Назва суб'єкта надання адміністративних послуг	Прийнято документів	% від загальної кількості
1	Управління реєстраційних процедур	21 776	27,9
2	Івано-Франківський міський відділ Управління Державної міграційної служби в Івано-Франківській області	14 293	18,3
3	Департамент адміністративних послуг (Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська)	13 152	16,9
4	Департамент інфраструктури, житлової та комунальної політики	11 476	14,7
5	Відділ у місті Івано-Франківську Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області	3 605	4,7
Всього надано послуг всіма суб'єктами		77 936	

У відповідності до вищезазначеної таблиці, одним із суб'єктів надання адміністративних послуг, які надали найбільше послуг є Департамент адміністративних послуг (Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська).

Зокрема було зареєстровано 1 850 звернення стосовно отримання витягів з Державного земельного кадастру, що у свою чергу наповнило міський бюджет

на 229 492 грн, оскільки 100% адміністративного збору за оформлення даної адміністративної послуги спрямовується до міського бюджету

За звітний період прийнято 12 202 вхідних пакетів документів для оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, паспорта громадянина України у формі ID-картки, оформлення посвідчення водія (без складання іспитів) та документів на державну реєстрацію нового транспортного засобу. 70% адміністративного збору за оформлення біометричних документів спрямовується до міського бюджету. Детально, в розрізі послуг, наведено аналіз нижче в таблиці.

Таблиця 3.1.3

Назва послуги	Кількість прийнятих справ
Оформлення і видача паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм	8 249
Оформлення і видача паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм	2 099
Оформлення і видача паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм вперше після досягнення 14-річного віку	1 275
Оформлення посвідчення водія	544
Державна реєстрація нового транспортного засобу	35

При оформленні паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм вперше після досягнення 14-річного віку є можливість замовити присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків за умови пред'явлення інформації про зареєстроване місце проживання, відповідно немає необхідності звертатись до Державної

фіскальної служби України для оформлення ідентифікаційного податкового номеру.

З травня 2022 року стала доступною послуга одночасного оформлення паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон, що значно зменшило кількість відвідувань громадянами ЦНАП м.Івано-Франківська. Послуга одночасного оформлення ID-картки та «закордонного паспорта» стала доступна особам, які:

- вперше отримують паспорт громадянина України;
- звертаються за оформленням паспорта замість втраченого або викраденого;
- подають документи для обміну паспорта громадянина України (наприклад, у зв'язку із зміною прізвища після укладення шлюбу тощо).

Збройна агресія російської федерації проти України, на жаль, внесла корективи у процес оформлення біометричних документів нашим громадянам. Зокрема, це знайшло відображення у збільшенні кількості звернень громадян на дані послуги, а саме внутрішньо переміщених осіб та військових, які втратили свої документи, а також у швидкості виготовлення та видачі ID-карток та паспортів громадянина України для виїзду за кордон.

З метою комфортного, максимально простого отримання послуг пов'язаних з народженням дитини, та за мінімальну кількість часу, в ЦНАП м.Івано-Франківська, його територіальних підрозділах та віддалених робочих місцях адміністратора підключено комплексну послугу «**єМалятко**». За звітний період оформлено 550 заявок на комплексну послугу «**єМалятко**», за якими оформлено 2 254 послуги [15].

За допомогою комплексної послуги «**єМалятко**» батьки мають змогу за однією заявою у ЦНАП м. Івано-Франківська отримати набір послуг, що супроводжують народження дитини. Зокрема:

- державна реєстрація народженої дитини;

- реєстрація місця проживання дитини (в процесі реалізації);
- призначення допомоги при народженні дитини;
- реєстрація в демографічному реєстрі;
- призначення походження народження дитини (якщо батьки не перебувають у зареєстрованому шлюбі);
- реєстрація в державному реєстрі фізичних осіб-платників податків.

Також, у 2022 році працівникам Центру надання адміністративних послуг надано доступ до єдиного державного реєстру щодо оформлення послуги реєстрація декларації про провадження господарської діяльності.

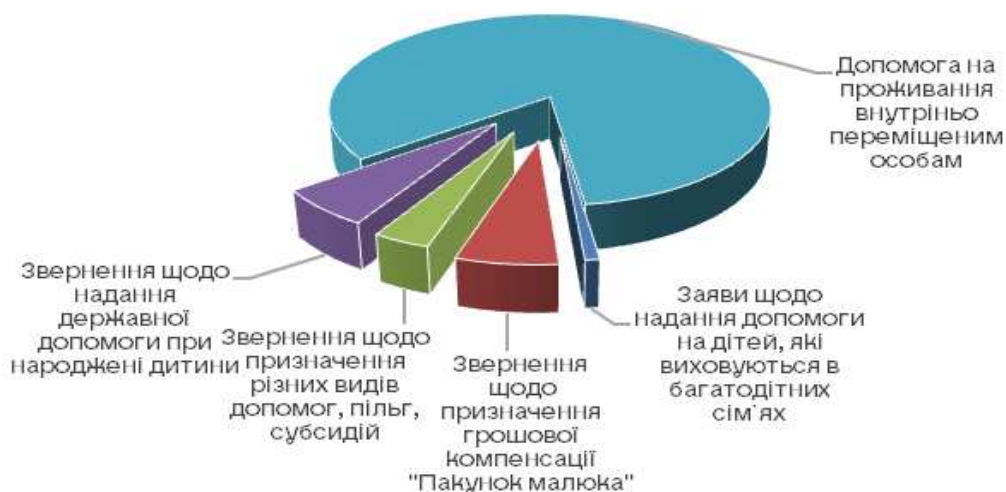
Усі адміністратори Центру надання адміністративних послуг отримали доступ до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва для якісного та швидкого оформлення адміністративних послуг з архітектурно-будівельних питань.

За 2022 рік в Центрі надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська, його територіальних підрозділах та віддалених робочих місцях адміністратора було оформлено 18 851 послуг соціального характеру, зокрема: 1 164 звернень щодо надання державної допомоги при народженні дитини, 169 заяв щодо надання допомоги на дітей, які виховуються в багатодітних сім'ях, 661 звернень з призначення різних видів допомог, пільг, субсидій, 1 169 звернення щодо призначення грошової компенсації за «Пакунок малюка», та 15 688 допомог на проживання внутрішньо переміщеним особам [15].

Кількість наданих послуг соціального характеру зображено в діаграмі, яка подається нижче.

Діаграма 3.1.2

Послуги соціального характеру

[15]

В територіальних підрозділах ЦНАП та віддалених робочих місцях адміністратора надаються 285 адміністративних послуг.

Так, за 2022 рік до територіальних підрозділів та віддалених робочих місць адміністратора звернулось 58 910 громадян. Зокрема: було оформлено 19 452 адміністративні послуги, 9 245 послуги соціального характеру, 7 408 консультацій, видано 18 423 документів, оформлено 4 382 заяви на одноразову матеріальну допомогу з міського бюджету від мешканців Івано-Франківської міської територіальної громади.

Аналіз про кількість оформлених адміністративних послуг, в розрізі територіальних підрозділів ЦНАП м.Івано-Франківська, показано в таблиці нижче.

Таблиця 3.1.4

№ з/п	Територіальний підрозділ ЦНАП	Прийнято документів
1	Крихівці	943
2	Микитинці	402
3	Угорники	853
4	Хриплин	894
5	Вовчинець	798
6	Підпечери	719
7	Підлужжя	798
8	Узин	168
9	Добровляни	98
10	Колодіївка	94
11	Березівка	597
12	Черніїв	894
13	Братківці	795
14	Тисменичани	989
15	Камінне	385
16	Радча	805
17	Чукалівка	698
18	Драгомирчани	735
19	Опришівці	798
20	Каскад	2156
21	Бам	1891
22	Пасічна	2942
Загальна кількість послуг		19 452

У всіх територіальних підрозділах ЦНАП м.Івано-Франківська та віддалених робочих місцях адміністратора встановлено систему відео спостереження, що дозволяє ефективно та оперативно аналізувати роботу адміністраторів ЦНАП, встановлено платіжні термінали EasyPay та POS-термінали «Ощадбанк».

Відповідно до підписаного меморандуму про співпрацю між Івано-Франківською міською радою та Головним управлінням Пенсійного фонду України в Івано-Франківській області, працівники Пенсійного фонду надають консультації в територіальних підрозділах ЦНАП м.Івано-Франківська згідно затвердженого графіку. Такий прийом у головному офісі ЦНАП м.Івано-Франківська працівники Пенсійного фонду здійснюють щовівторка та четверга з 13.00 год до 17.00 год.

Характерним є те, що перелік послуг постійно розширюється. Зокрема, згідно відповідного рішення виконавчого комітету міської ради, територіальні підрозділи та віддалені робочі місця адміністратора Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська здійснюють прийом документів на отримання:

- одноразової матеріальної допомоги мешканцям Івано-Франківської міської територіальної громади з нагоди дня народження (особам віком від 70 років);

- дітям військовослужбовців, які безпосередньо залучені у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України;

- особам з інвалідністю I та II групи;

- військовослужбовцям у зв'язку з пораненням (контузією, каліцтвом), яке було одержане під час захисту територіальної цілісності України;

- військовослужбовцям, які безпосередньо беруть участь у бойових діях (забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони України відсічі і стримування збройної агресії російської федерації проти України) та не мають посвідчення учасника бойових дій.

Детально про кількість оформлених заяв на отримання одноразової матеріальної допомоги мешканцям Івано-Франківської міської територіальної

громади в розрізі територіальних підрозділів ЦНАП м.Івано-Франківська, показано в таблиці.

Таблиця 3.1.5

№ з/п	Територіальний підрозділ ЦНАП	Кількість звернень				
		Допомога особам 70р.+ з нагоди дня народження	Допомога дітям військовослужбовців з нагоди дня народження	Допомога у зв'язку з пораненням (контузією, каліцтвом)	Допомога в/с, які не мають посвідчення УБД	Особам з інвалідністю
1	Крихівці	146	24	2	20	-
2	Микитинці	205	6	2	10	8
3	Угорники	228	12	3	13	5
4	Хриплин	110	7	-	17	25
5	Вовчинець	340	9	2	7	7
6	Підпечери	250	30	3	19	4
7	Підлужжя	110	10	3	5	
8	Узин	80	20	1	4	-
9	Добровляни	21	1	-	3	2
10	Колодіївка	35	3	1	2	2
11	Березівка	119	8	4	7	-
12	Черніїв	240	39	9	34	6
13	Братківці	157	33	6	19	4
14	Тисменичани	230	13	2	9	15
15	Камінне	114	4	2	9	5
16	Радча	260	41	1	31	12
17	Чукалівка	109	16	4	7	19
18	Драгомирчани	129	20	4	11	22
19	Опришівці	80	4	2	7	8
20	Каскад	372	40	3	18	36
21	Бам	105	5	-	1	
22	Пасічна	85	2	3	3	8
Загальна кількість звернень		4 382				

У зв'язку із припиненням подачі теплоносія до житлових будників від централізованої котельні виконавчим комітетом Івано-Франківської міської ради було прийнято рішення “Про виплату одноразових матеріальних допомог на часткове відшкодування вартості придбаного газового/ електричного котла споживачам теплової енергії, що постачається котельнею на вул. Індустріальній, 34”.

За 2022 рік в ЦНАП м.Івано-Франківська оформлено 286 заяв про виплату одноразових матеріальних допомог на часткове відшкодування вартості придбаного газового/ електричного котла.

Характерним є й те, що з кожним роком розширюється кількість віддалених робочих місць адміністраторів. У 2022 році відкрито віддалене робоче місце адміністратора ЦНАП м. Івано-Франківська в мікрорайоні Опришівці.

За 2022 рік в ВРМ Опришівці оформлено 798 адміністративних послуг

Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська активно взаємодіє зі своїми відвідувачами за допомогою сервісів Google.

Так в «Google Мій бізнес» створена сторінка Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська та всіх його підрозділів. Регулярно оновлюється інформація про графік роботи, відслідковується кожен відгук та надаються відповіді на коментарі та запитання.

За допомогою «Google Мій бізнес» у 2022 році було надано 916 відповідей на запитання щодо надання адміністративних послуг.

За допомогою Google 15 683 відвідувачів знаходили телефон Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська та здійснювали телефонні дзвінки, 265 666 запитів ЦНАП м.Івано-Франківська, 13 363 прокладали маршрут до ЦНАП, 9 163 здійснювали перехід на сайт ЦНАП м.Івано-Франківська.

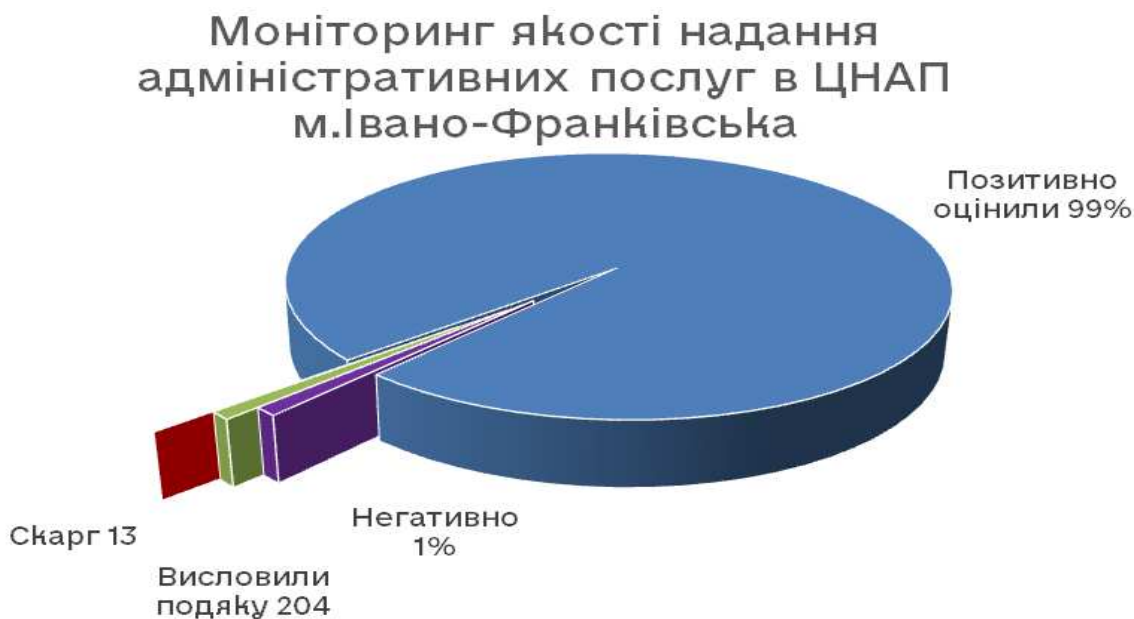
Регулярно оновлюється інформація на сайті Центру надання адміністративних послуг та на офіційній сторінці Центру надання адміністративних послуг у Facebook, надаються відповіді на коментарі та повідомлення. За офіційною сторінкою Центру надання адміністративних послуг у Facebook стежить 4 236 громадян.

Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська запустив власний Telegram канал, де публікується важлива інформація щодо діяльності ЦНАП та надання послуг. Це є ще одним механізмом комунікації з суб'єктами звернення. На телеграм канал Центру надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська підписано 605 громадян.

ЦНАП м. Івано-Франківська проводить щомісячний моніторинг якості надання адміністративних послуг.

З 01.01.2022 року по 31.12.2022 року якість надання адміністративних та дозвільно-погоджувальних послуг оцінило 21 636 відвідувачів. Позитивно оцінило якість надання послуг 21 421 відвідувачів (99%), негативно – 215 відвідувачі (1%).

Діаграма 3.1.3

Відвідувачі ЦНАП також можуть оцінити якість обслуговування та надання адміністративних послуг на офіційному сайті ЦНАП м.Івано-Франківська (www.cnap.if.ua) через сервіси «Он-лайн консультацій» та «Оцінювання якості обслуговування», за допомогою мобільного додатку «Мобільний Івано-Франківськ» та на офіційній сторінці Центру надання адміністративних послуг у Facebook.

ЦНАП м.Івано-Франківська долучився до програми тимчасової релокації в рамках реалізації проєкту PROSTO, що фінансується урядом Швеції. Відтак двох працівників ЦНАП з Харківської області тимчасово працевлаштовано у ЦНАП Івано-Франківська, заробітна плата виплачувалась проєктом PROSTO.

Департаментом адміністративних послуг здійснюється систематичне покращення якості обслуговування відвідувачів, шляхом модернізації обладнання. Зокрема із залучення міжнародних партнерів та інших суб'єктів, які виявили відповідну ініціативу.

Так, в рамках проєкту програми "Посилення стійкості громад в регіонах України - фаза II", що реалізується ПРООН у партнерстві з Івано-Франківською обласною державною адміністрацією Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська отримав планшети в рамках реалізації проєкту "Покращення доступу вразливих груп населення до якісних адміністративних послуг". На них встановлено спеціальне програмне забезпечення для швидкого обслуговування відвідувачів ЦНАП, у тому числі внутрішньо переміщених осіб.

Окрім того ІТ компанія EPAM Ukraine безкоштовно передала 6 комплектів комп'ютерного обладнання для потреб Центру надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська.

Також ЦНАП м.Івано-Франківська в рамках співпраці з Львівським ІТ кластером та обласною військовою адміністрацією отримав комплект для підключення до супутникового інтернету Starlink.

У рамках проєкту ПРООН «Посилення стійкості громад в регіонах України» ЦНАП м.Івано-Франківська передано Івано-Франківською обласною військовою адміністрацією 15 зчитувачів ID-карток, які направлені в територіальні підрозділи ЦНАП, що надає можливість використовувати новітні технології при наданні адміністративних послуг громадянам та оптимізують роботу адміністраторів ЦНАП.

Досвід ЦНАП м.Івано-Франківська щодо організації Центру допомоги внутрішньо переміщеним особам та військовим було представлено 9 грудня 2022 року у м.Львів на всеукраїнському форумі адміністративних послуг «Точка доступу» за участю представників центральних органів влади міст України, а також представників бізнесу та міжнародних організацій.

Досвідом побудови ефективної команди ЦНАП в умовах кризових ситуацій, передовими інструментами управління якістю під час надання адміністративних послуг, а також використання сучасних інформаційних технологій при роботі ЦНАП і, зокрема, в роботі з ВПО було презентовано представниками ЦНАП м.Івано-Франківська на семінарах-тренінгах «Надання якісних адміністративних послуг в умовах кризового реагування та відновлення» для представників Центрів надання адміністративних послуг Рівненської, Закарпатської, Львівської та Івано-Франківської областей, організований Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні за підтримки уряду Великої Британії [15].

Програма розвитку Центру надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська постійно удосконалюється, а Центр розширює спектр послуг, забезпечує комфортне перебування відвідувачів у Центрі та високу якість обслуговування і надання послуг, які наведено нижче у таблиці.

Таблиця 3.1.6

№	Назва послуги	Кількість послуг
1.	Надання одноразової матеріальної допомоги з нагоди дня народження особам, яким виповнилося 70 років і більше	15109
2.	Надання одноразової матеріальної допомоги на забезпечення спорядженням та технічними засобами у зв'язку з безпосередньою участю у бойових діях	3711
3.	Надання одноразової матеріальної допомоги з нагоди дня народження особам з інвалідністю I та II групи	2197
4.	Надання одноразової матеріальної допомоги з нагоди дня народження дітям військовослужбовців до 18 років (включно)	1487
5.	Надання одноразової матеріальної допомоги особам, які беруть безпосередню участь у бойових діях (забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони України відсічі і стримування збройної агресії російської федерації проти України), не мають статусу учасника бойових дій та не користуються пільгами з оплати житлово-комунальних послуг	1277
6.	Надання одноразової матеріальної допомоги Захисникам та Захисницям України	986
7.	Надання одноразової матеріальної допомоги особам, які отримали поранення(контузію, каліцтво) під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України	981
8.	Надання одноразової матеріальної допомоги при народженні дитини	880
9.	Надання 25 % пільги на оплату комунальних послуг для учасників бойових дій та їх сімей з міського бюджету	565

Центр надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська надає ряд адміністративних та дозвільно-погоджувальних послуг, які є платними. Нижче мною здійснено аналіз стосовно суб'єктів надання адміністративних послуг, та

суми надходжень до міського бюджету за 2023 рік щодо послуг, які надаються через Центр надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська.

Таблиця 3.1.7

Назва суб'єкта надання адміністративних та дозвільно-погоджувальних послуг	Сума надходжень в міський бюджет
Управління реєстраційних процедур	671 171.30 грн.
Департамент адміністративних послуг (Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківська)	264 910.80 грн.
Департамент інфраструктури, житлової та комунальної політики	9 167.00 грн
Регіональний сервісний центр МВС в Івано-Франківській області	42 102.00 грн.
Департамент економічного розвитку, екології та енергозбереження	6 729 900 грн.
Головне управління Держпродспоживслужби в Івано-Франківській області	7973.00 грн
Управління патрульної поліції у Івано-Франківській області Департаменту патрульної поліції	22 990.00 грн.
Івано-Франківський міський відділ Управління Державної міграційної служби в Івано-Франківській області	8 000 000.00 грн
Всього	15 748 214.10 грн.

Здійснивши аналіз запровадження довгострокової програми, зокрема щодо діяльності Івано-Франківського ЦНАП варто зазначити, що його діяльність є дійсно маркетингово орієнтованою, оскільки під час її здійснення враховуються потреби громадян стосовно переліку послуг зокрема ті, що найбільше користуються попитом у населення, зокрема:

- приписка-виписка, оформлення закордонного паспорту, видача

різноманітних довідок, а в умовах воєнного стану реєстрація внутрішньо-переміщених осіб тощо;

- якість надання послуг (попередній запис, можливість електронної реєстрації, можливість оплати послуг через термінал, швидкість та зручність отримання послуги, високопрофесійний персонал тощо);

- доступні ціни (повністю виключений такий складник оплати послуг, як хабар посадовій особі).

3.2. Досвід міжнародного менеджменту для вирішення фінансових, соціально-економічних проблем територіальних громад.

Існуюча система функціонування територіальних громад в Україні є недосконалою та перебуває в стадії розвитку, тому вивчення міжнародного досвіду проєктного менеджменту надасть можливість зробити деякі висновки щодо перспектив розвитку територіальних громад в Україні та визначити ключові напрями імплементації кращого закордонного досвіду.

Важливим для України є досвід функціонування територіальних громад країн - членів Європейського Союзу, які посідають провідні місця у світовому економічному розвитку, а саме, Польщі, Німеччини та Франції [24, 23, 28, 61].

Повчальним для формування базового рівня в Україні є досвід Польщі на рівні гмін. Територіальний устрій Польщі складається з гмін, повітів та воєводств. Наявність великої кількості воєводств та зосередження фінансів в органах центральної влади перешкоджало ефективному адмініструванню та вирішенню проблем на місцях, посприяло прийняттю закону про запровадження місцевого самоврядування у гмінах.

Гміна - це базова одиниця адміністративно-територіального устрою, яка є юридичною собою та виконує суспільні завдання під власну відповідальність. Устрій гміни визначається її статутом, вона може створювати додаткові села із сільським старостою. Зазначимо, що при створенні чи об'єднанні гмін,

враховується, щоб гміна охоплювала схожі за економічними та соціальними відносинами, просторовою структурою, поселенським складом території, що є орієнтиром для країни. Відзначимо, що завдяки розвиненій інфраструктурі та використанню інтернет ресурсів, близько 80% населення беруть участь у прийнятті управлінських рішень у своїх гмінах.

Внаслідок реформи, у Польщі утворилося 16 воєводств, які діляться на 380 повітів, що в свою чергу діляться на 2479 гмін [61].

Доходами одиниць територіального самоврядування є їх власні доходи, а також загальні субвенції і цільові дотації з бюджету держави, отримані шляхом застосування проєктного менеджменту органом місцевого самоврядування. У місті Люблін було створено відділ неінвестиційних проєктів, основне завдання якого полягає в підготовці і реалізації проєктів у співпраці з європейськими фондами з метою залучення позабюджетних коштів для розвитку інфраструктури міст, реалізації економічних та культурних заходів для підвищення комфорту населення.

Головними функціями управління є: розробка заявок на фінансування неінвестиційних проєктів, залучення на безповоротній основі фінансування для реалізації проєктів із польських та закордонних джерел, реалізація проєктів, шляхом співробітництва з різними структурами муніципалітету, моніторинг, співпраця з іншими ОМС під час розробки та реалізації проєктів.

Як і в Україні, в Німеччині територіальна громада є первинним суб'єктом місцевого самоврядування. Територіальними одиницями у Німеччині є землі, округи, райони, міста та громади. Нараховується 16 земель, 50 округів, 630 районів та міст та 8590 громад, з них 90% сільських та 10% міських громад [19].

Міське самоврядування в Німеччині має два рівні (райони та громади). У зв'язку з тим, що Німеччина є федерацією, побудова особливої організаційної структури управління регіонального рівня, що називається «крейси» (рівнозначно українським районам), є обов'язком федеральних земель. Крейс

виконує всі публічні завдання у сфері місцевого самоврядування, що забезпечують надання послуг, які виходять за межі компетенції громад [24].

Всі муніципальні утворення в Німеччині є юридичними особами, мають самостійний бюджет, а також право бути позивачем і відповідачем у суді, діяти через власні органи управління. У разі делегування повноважень центральними або регіональними органами влади передбачається і передача фінансових засобів, необхідних для здійснення таких повноважень. Крім того, державні органи під час прийняття рішень, що безпосередньо стосуються місцевого самоврядування, повинні консультиватися з цими органами. Це підсилює контроль з боку держави за діяльністю органів місцевого самоврядування й дозволяє уникати дублювання повноважень. Досвід фінансування місцевих органів в Німеччині показує, як шляхом проведення децентралізації забезпечено розподіл функцій між різними рівнями влади. Аналіз даних свідчить про те, що значну вагу у процесах прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку територій покладено на рівень суб'єктів федерації і місцевий рівень. Однак в Україні повноваження органів місцевого самоврядування, відповідальність за забезпечення вчасних бюджетних витрат, яку вони на себе беруть, не завжди підкріплюється достатніми фінансовими ресурсами.

Муніципалітети у Німеччині мають можливість впливати на федеральні органи влади через муніципальні об'єднання, які є у кожній федеральній землі.

Муніципальні об'єднання регулярно обмінюються досвідом через роботу в комітетах, а також через розповсюдження між ними письмової інформації. Усі законодавчі проекти, які торкаються місцевого самоврядування, відповідно до встановленої законодавчої процедури повинні враховувати думку місцевого самоврядування, що сповільнює законодавчу процедуру але дозволяє уникнути багатьох помилок.

Така модель взаємодії між державою й муніципалітетами, яка побудована

у Німеччині, на практиці досить добре себе зарекомендувала, бо посилює рівень зацікавленості громадян у процесах прийняття рішень, як на місцевому і регіональному, так і на державному рівнях.

Важливо також розглянути досвід Франції, оскільки Україна має однакову форму правління та близьку за розмірами територію. Сучасна система управління у Франції має трирівневу систему: комуна, департамент, регіон. Базовою одиницею є комуна. Діяльність органів самоврядування комун, які представлені мером та муніципальною радою, контролюється префектом. Префект, у разі неспроможності муніципальної ради, має можливість її розпустити на тимчасових засадах та призначити представників для виконання повноважень ради до моменту формування нового складу [23].

Субрегіональною одиницею у Франції є департамент (район). Державна влада представлена генеральною радою та адміністрацією департаменту, на чолі якої стоїть префект — професійно підготовлений державний службовець високого рівня, який здійснює функції забезпечення на території департаменту громадського порядку в муніципалітетах, додержання паспортного режиму, організація виборів; проведення рятувальних заходів у разі надзвичайних ситуацій та інші. Для забезпечення підтримки порядку він має право приймати рішення про використання поліцейських сил. Департамент ділиться на округи, які очолюють супрефекти. Декілька департаментів утворюють регіон [28, с.85-88].

У відновленні та розвитку України, органи місцевого самоврядування відіграють одну з ключових ролей. Вони не тільки реагують на поточні потреби жителів, але й активно працюють над розвитком громад. Ініціативні голови з командами спрямовують зусилля на відновлення місць для зустрічей молоді, реалізацію екологічних проєктів, залучення місцевого бізнесу до проведення спортивних днів чи обладнання комп'ютерних класів у школах та інше [17].

З початком повномасштабного вторгнення це стало складніше робити. Адже потрібна була повна зміна підходів до роботи, нестача кадрів у місцевих органах, коли частина чоловіків примкнули до лав ЗСУ. Попри це є зростання інтересу керівників громад до побудови стійких і самоврядних громад.

Успішні громади вирізняються залученням не тільки голів, але й керівників департаментів, їхніх підлеглих у процес планування та стратегічного розвитку. А залучення жителів до опитування і визначення потреб дозволяє пропонувати релевантні робочі кроки. Тож відмінною рисою успішних громад є збалансований підхід між бажанням покращити життя мешканців і побудовою та втіленням ефективних стратегій крок за кроком [31].

Для отримання та ефективного використання коштів, органи місцевого самоврядування можуть використовувати різні стратегії, які будуть комбінувати роботу з різними секторами.

Перш за все, варто зареєструватися на таких платформах як "Гурт" і "Простір". Вони вже багато років допомагають інформувати про грантові програми від різних міжнародних організацій. Далі можна створити власну таблицю із переліком сайтів міжнародних донорів. Відслідковуючи активності у розділах "новини", "гранти" чи "програми" стає зрозумілим, за який напрямок відповідає та чи інша організація.

Наприклад, в американського агентства USAID є з десяток підрозділів і кожен відповідає за окремий напрямок, як от кібербезпека, агро, права людини тощо. В Україні є проєктні офіси і європейських організацій, як от U-LEAD, які допомагають українським громадам з юридичними питаннями щодо децентралізації, організують управлінські тренінги та консультації.

У Фонді "Відродження" у 2023 році окрему увагу приділяли проєктам, що допомагають інтегрувати ВПО у громади. GIZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва) фокусується на проєктах, що дають економічний розвиток, а також сталий ріст громад. Шведське агентство з

питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) спрямовує свою діяльність на зміцнення демократії і прав людини.

Тому можна знайти різноманітні можливості — від тих, що допоможуть реалізувати невелику місцеву ініціативу, до таких, які матимуть вплив не лише на одну громаду, але й на кілька областей [37].

Варто мати на увазі, що міжнародні гранти поділяються на два типи: з відкритою та закритою подачею. Гранти з відкритою подачею часто розміщуються у публічному доступі. У той час як на гранти з закритою подачею можуть подаватися ті, хто підпадає під певні критерії [6].

Серед них можуть бути такі, як релевантний попередній досвід реалізації проєктів у певній сфері або з конкретним донором.

Процес подання заявок на міжнародні гранти вимагає уважного вивчення критеріїв відбору. Розуміння цих критеріїв — ключ до успіху, як показав успішний приклад не одного реалізованого проєкту Івано-Франківською міською територіальною громадою.

Також добре відомо, що бізнес робить важливий вклад у місцеві бюджети через сплату податків та створення нових робочих місць у регіоні. Вигода від такої діяльності для бізнесу та місцевих рад є взаємною, і це стимулює обидві сторони до перемовин. Важливим кроком для місцевих рад є розробка стратегії, що визначає пріоритетні напрями інвестицій, як от відновлення інфраструктури, розвиток технологічного сектору, підтримка місцевого бізнесу, чи створення додаткових робочих місць.

Значення чіткого та логічного підходу у стратегічному плануванні для залучення бізнесу не можна недооцінювати. Він, як правило, спілкується мовою цифр, тому важливо, щоб стратегія місцевих рад була не просто виразно сформульована, але й підкріплена конкретними числовими даними.

Будь-який план або пропозиція, що спрямовані на залучення інвестицій чи підтримку з боку приватного сектору, має містити чіткі економічні

показники, такі як оцінка ринку, прогнози зростання та інші ключові фінансові метрики. Це не лише демонструє глибоке розуміння потреб і очікувань бізнесу, але й забезпечує більш переконливе підґрунтя для переговорів.

В даний час однією з основних проблем, з якою стикаються багато громад є так званий кадровий "голод". В минулому, коли сільські та міські ради управляли меншими бюджетами та мали обмежений вплив на свої території, ця проблема могла бути не такою відчутною.

Нині ж, коли громади мають більшу відповідальність та повноваження у сферах освіти, медицини, соціального захисту та інших ключових аспектах життя громади, а чоловіки і жінки захищають наші кордони у лавах ЗСУ, потреба у кваліфікованих кадрах значно зросла.

Висновок

У третьому розділі проведено аналіз шляхів удосконалення фінансування програм територіальних громад завдяки активізації менеджменту направленою для розвитку територіальних громад. Одним із завдань стратегії розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади до 2029 року є впровадження сучасної системи управління громадою за моделлю «smartcity». Територіальні громади є суб'єктами державного управління в цілому та соціального розвитку регіонів зокрема. У свою чергу, переміщення центру тяжіння на рівень громади певної території, посилення її ролі та відповідальності в усіх сферах життєдіяльності, в тому числі й соціальної, передбачає формування управлінської здатності громад ефективно та відповідально розпоряджатися повноваженнями та ресурсами, наданими для їх реалізації в соціально-гуманітарній сфері [36].

Систематичне навчання може допомогти громадам краще розуміти, як ефективно використовувати фінансові можливості бюджету громади, а також залучати додатковий фінансовий ресурс застосовуючи різні аспектами своєї

діяльності. Обмін досвідом між громадами може бути надзвичайно цінним. Дізнавшись про успішні стратегії та рішення, які застосовувалися в інших регіонах, громади можуть адаптувати ці ідеї під свої умови та потреби. Така співпраця і обмін знаннями сприяє зростанню і розвитку всієї мережі місцевого самоврядування його фінансових можливостей.

Зроблено висновок, що сьогодні найбільш актуальними напрямками фінансування програм розвитку місцевого самоврядування є підвищення якості надання адміністративних послуг; створення сучасних систем організації управління громадою; нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт вулиць, доріг, мостів тощо; закупівля транспортних засобів для перевезення жителів громади та ін.; ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення, забезпечення належного рівня безпеки та цивільного захисту; культурно - освітній розвиток громади; забезпечення медичними послугами тощо.

На останок: прозорість та підзвітність у врядуванні є фундаментальними принципами, які лежать в основі демократії та ефективного фінансування програм. Ці принципи є ключовими для здобуття довіри міжнародних партнерів, інвесторів та донорів, оскільки вони шукають впевненості в тому, що Україна буде свій шлях розвитку на принципах відкритості та відповідальності.

Як бачимо основним напрямком впровадження світового досвіду організації менеджменту у сфері публічного управління в Україні є подальша консолідація територій із підвищенням їх фінансової спроможності, що у свою чергу потребує вдосконалення організаційно-правових та фінансових механізмів реалізації даного процесу.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі проаналізовано теоретичні положення та прикладні аспекти фінансування програм в територіальній громаді. Як показує аналіз для фінансування програм розвитку громади проєктний підхід є основою даної стратегії, а відповідно і планів відновлення територіальних громад в Україні. Досвід громади про планування та управління у часи невизначеності створює виклики, але також і надає можливості варіативності як в показниках так і в заходах. Проаналізувавши ряд нормативно-правових актів виявлено їх головний недолік - процес самодостатнього розвитку територіальних громад просувається повільно у зв'язку з недостатньою юридично-фінансовою підтримкою з боку держави, а також дефіцитом кваліфікованих кадрів.

Отримані результати дослідження дають змогу зробити такі висновки:

1. Під час фінансування програм територіальних громад використання проєктної методології, особливо в системі місцевого самоврядування, може забезпечити конкурентну спроможність та структурні зміни української економіки. Водночас управління фінансовими проєктами сприятиме прозорості та здешевленню бюджетів усіх рівнів, зменшить можливості для корупції та досягне ефективних результатів інвестиційної діяльності.

2. Проєктний менеджмент в територіальних громадах, побудова проєктних офісів, «зрощування» фахових менеджерів з управління проєктами в територіальних громадах є одним з ключових напрямків. Головна мета, це сильні спроможні громади, які мають доступ до позабюджетного фінансування, вміють адмініструвати проєкти міжнародної технічної допомоги.

3. Фінансування програм на основі проєктної діяльності спрямовані, у першу чергу, на зміні на краще становища людей. Саме тому при написанні проєктів слід звертати увагу на гендерний підхід, адже завдяки цьому проєкти програм стають більш адресними та ефективними, відповідаючи на потреби різних груп жінок і чоловіків, хлопців і дівчат.

4. Об'єктом дослідження є Івано-Франківська міська рада. Дана міська територіальна громада, як орган місцевого самоврядування реалізує низку програм, які покращують добробут населення та сприяють її розвитку. Завдяки відкритій політиці влади, спрямованій на налагодження тісного зв'язку з місцевими жителями, Івано-Франківськ у 2019 році отримав нагороду Open Data City Award за найвищі стандарти оприлюднення відкритих даних, а конкурс «Бюджет участі» допомагає втілювати в життя популярні та найцікавіші програмні ідеї.

5. Під час проведення дослідження визначено організаційно-методичне забезпечення фінансування програм в Івано-Франківській міській раді та проаналізовано результати реалізації кількох проєктів соціального, комунального призначення. Ми бачимо, що місцева влада спрямовує бюджетні кошти переважно на розвиток транспортної інфраструктури, запровадивши систему безготівкової оплати проїзду в громадському транспорті; створення електронних сервісів, які допомагають жителям міста знайти необхідну інформацію або спрощують процедуру отримання адміністративної послуги; благоустрій територій. Як правило програми, що діють у даній громаді є середньостроковими.

6. Івано-Франківськ поступово перетворюється на «розумне» місто, адже місцева влада використовує сучасні інформаційно-комунікаційні технології та продовжує реалізовувати програми сталого розвитку.

7. Ми бачимо, що досвід використання елементів менеджменту Івано-Франківської міської ради у фінансуванні програм місцевої громади може слугувати прикладом для інших органів місцевого самоврядування в містах не лише Івано-Франківської області, а й усієї України.

8. Особливої уваги заслуговує використання інструментів маркетингу у задоволенні потреб людей, зокрема через ефективний розвиток та розширення можливостей програми Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП).

Його розвиток заслуговує уваги і з боку державних органів влади. Саме тут концентрується надання всього спектру послуг, а це сприяє розвитку прозорості, відкритості та доступності до послуг в тому числі внесення проєктів розвитку громади. І визначальним, як показує дослідження, активний розвиток даної програми надав можливість виключити корупційну складову в наданні різного виду витребуваних громадянами послуг.

9. З іншого боку, Івано-Франківська міська рада, як показало дослідження стикається з низкою проблем, пов'язаних із недостатньою активністю громадян; недостатня незацікавленість бізнесу в ініціюванні сучасних підходів до розвитку територій; низький рівень процесу залучення підприємців та інших зацікавлених сторін до обговорення та реалізації фінансових програм.

10. Виходячи з проведеного аналізу можемо запропонувати такі дії для покращення фінансування програм у Івано-Франківській міській раді:

- розробити системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації фінансових програм державного управління;
- ефективніше залучати громадськість до створення ініціатив та їх реалізації;
- забезпечити роботу щодо підвищення рівня розуміння важливості проєктного менеджменту та його розвитку;
- застосовувати підходи державно-приватного партнерства, наприклад, для розвитку житлово-комунального господарства з метою оновлення матеріально-технічної бази;
- формувати кадровий потенціал в органі місцевого самоврядування, а саме через забезпечення підготовки фінансових менеджерів для підготовки проєктів до європейських та світових донорів з базою знань іноземних мов, навиків публічного управління та адміністрування у вищих навчальних закладах;

- оптимізувати інвестиційні потоки під час фінансування програм, підвищити ефективність використання коштів державного та місцевих бюджетів;

- проаналізувати наявну законодавчу базу на перешкоди і можливості для проєктного менеджменту і внести зміни, щоб спростити застосування проєктного підходу до фінансування програм;

- здійснити оцінку можливостей використання соціального підприємництва у фінансуванні програм соціального спрямування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баймуратов М.О. Конституційно-правовий простір місцевого самоврядування як простір формування, реалізації конституційно-правового статусу людини (особистості) і громадянина, охорони та захисту прав людини [Електронний ресурс] Конституціоналіст, 2022. – Режим доступу: <https://constituonalict.com.ua>>

2. Баймуратов М. О. Територіальна громада - основа місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / М. О. Баймуратов // Муніципальне право України : підручник / В. Ф. Погорілко, М. О. Баймуратов, Ю. Ю. Бальций та ін. ; за ред. М. О. Баймуратова. - 2-ге вид., доп. - Київ : Правова єдність, 2009. - С. 247-318 - Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk745766.pdf>

3. Батанов О.В. Територіальна громада — основа місцевого самоврядування в Україні : Монографія. Київ.: Інститутт держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. — 260 с. - с.37-38.

1. Безуглий Д.Г. Підхід до оцінювання рівня проектної зрілості органів місцевого самоврядування / Д.Г. Безуглий, Ю.П.Шаров // Аспекти публічного управління. - 2015. № 11-12

2. Білоус Я.Ю. Аналіз показників оцінки соціально- економічного розвитку об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс] / Я. Ю. Білоус // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.- 2017. - № 10. - С. 12-17. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

3. Боголіб М.А. Міжнародний досвід забезпечення соціально- економічних потреб територіальних громад [Електронний ресурс] / М.А.Боголіб // Економічний вісник університету - 2016. Випуск № 31/1. - с.126-129— Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2017/1900-1503941897.pdf>

7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. (редакція станом на 01.01.2024). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.>...

8. Грушевський С. Історія України-Руси : в 11 т. / редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. - Київ : Наук. думка, 1991 - Т. 2 : Пам'ятки історичної думки України XI-XIII вік, 1992. - 633 с.-с.292-293

9 Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання [Електронний ресурс] // Український незалежний центр політичних досліджень. - Київ.:2017.-с.28.-с.5-Режим доступу :https://www.internationalalert.org/sites/default/files/UkraineDecentralisationUK_2017.pdf.

10. Дурман О.Л. Використання проєктного менеджменту в діяльності органів місцевого самоврядування. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2020, № 3(74). С.140-147.

11. Європейська хартія місцевого самоврядування. Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу:https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

12. ЄнджеєвськіЗ. Посібник з підготовки заявок на фінансування проєктів розвитку інженерної інфраструктури територіальних громад [Електронний ресурс] / за ред.: Д.Літча, В. Лисенка. - К.: «К.І.С.», 2009. - 128с.-с.7.- Режимдоступу: http://rayradavn.gov.ua/images/metodychna/pr_infr.pdf.

13. Інформація щодо об'єднаних територіальних громад [Електроннийресурс]-Режим доступу:<https://www.driv.gov.ua/ords/portal!/cmcore.cminde?option=extgromada&prejim=1&pmn>.

14. Зомер-Вінклер М. Стаття «Фінансова автономія – основа місцевого самоврядування» 03.06.2021 [Електронний ресурс] – Режим доступу: інтернет – сайт «Децентралізація».

15. Івано-Франківська міська рада. Звіт про роботу Департаменту адміністративних послуг за 2022р. [Електронний ресурс]: Режим доступу –

<https://mvk.if.ua>>zvit.

16. Івано-Франківська міська рада. Рішення сесії від 15.12.2023р. № 220-39 [Електронний ресурс]: Режим доступу – <https://www.namvk.if.ua>>ris...

17. Івано-Франківська міська рада. Рішення сесії від 22.12.2022р. № 233-32[Електронний ресурс]: Режим доступу – <https://www.namvk.if.ua>>ris...

18. Івано-Франківська міська рада. Рішення сесії від 28.01.2021р. № 15-4 (зі змінами).[Електронний ресурс]: Режим доступу – <https://www.namvk.if.ua>>ris...

19. Івано-Франківська міська рада. Рішення сесії від 15.12.2023р. № 235-39«Про бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади на 2024р. (код бюджету 0953300000), додаток 7.[Електронний ресурс]: Режим доступу – <https://www.namvk.if.ua>>ris...

20. Кабінет Міністрів України. (2014, квітень 1). Розпорядження № 333-р: Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014%D1%80Text>.

21. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.

22. Кобзарев О. Фандрейзинг: Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О.Кобзарев- Київ:ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. — 84с. - с.5 — Режим доступу:[http ://www.oblrada.pl.ua/grant/5656.pdf](http://www.oblrada.pl.ua/grant/5656.pdf).

23. Колодій О.М. Досвід децентралізації у Франції [Електронний ресурс] / О.М.Колодій// Вчені записки ТНУ ім.І. Вернадського. Серія Державне управління-2018.-Т.29№1.-с.195-198- Режим доступу: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/37.pdf

24. Колодій О.М. Процес децентралізації: Німецький досвід в

Українських реаліях [Електронний ресурс] / О.М.Колодій// Державне управління: Інвестиції: практика та досвід - 2018 - №17. — Режим доступу:http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2018/25.pdf

25. Круглий стіл «Впровадження нового Закону України «Про соціальні послуги»: завдання для освіти та практики. 24.10.2019. ЦКБ: <http://www.kyivpost.com/ua/2019/10/24/kyivpost-24-10-19> (дата звернення 23.04.2022)

26. Лист Міністерства фінансів України від 19 вересня 2023 року «Методика здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм, які виконуються розпорядниками коштів місцевих бюджетів». Режим доступу: https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/metodyka_zdiysnennya_porivnyalnogo_analizu.pdf.

27. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. (2023, березень 14). Мініфраструктури презентувало концепцію Команд підтримки реформ у громадах. <https://www.kmu.gov.ua/news/mininfrastruktury-prezentovalo-komand-pidtrymky-reform-u-hromadakh>.

28. Маєв А.П. Децентралізація влади у Франції: досвід для України/А.П.Маєв//Актуальні проблеми державного управління, 2012 - с.85-88.

29. Наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 № 836 «Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14#Text>.

30. Наказ Міністерства фінансів України № 608 від 17.05.2011 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм» (Із змінами і доповненнями, внесеними наказом МФУ від 12 січня 2012 року N 13). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11#Text>.

31. Небава М.І Економічне зростання, та економічний розвиток. Джерела та фактори економічного зростання[Електронний ресурс] / М.І. Небава//Теорія

макроекономіки-Режим доступу:

[https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/14nebava teoriyamakroekonomiki/12.htm](https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/14nebava%20teoriyamakroekonomiki/12.htm).

32. Ноздріна Л.В. Управління проектами : підручник/ Л.В. Ноздріна, В. І. Ящук, О. І. Полотай- Київ : «Центр учбової літератури» 2010. - 430с. - с.7.

33. Нормативні акти Івано-Франківської міської ради [Електронний ресурс]: Режим доступу –<http://www.namvk.ifua.gov.ua/rishmvk>.

34. Орзіх М. Територіальна організація та територіальна дія держави / М. Орзіх// Урядовий кур'єр. - 2005.

35. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. — Харків : Золоті сторінки, 2017. — 148 с. <http://www.compet.kh.gov.ua/images/2017/grant.pdf>.

36. Полянська А.С., Дрогомирецький В.Г. Проектна діяльність як інструмент міжнародного партнерства у забезпеченні розвитку територій. Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем: V1 міжн.наук.-практ.конф., 11-13 жовтня 2017р. Івано-Франківськ, 2017. С. 152-155.

37. Прієшкіна О. Територіальна громада в політичній системі та системі місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О. Прієшкіна // Юридичний вісник «Державне управління та самоврядування» - 2012. - Режим доступу:http://yurvisnyk.in.ua/v1_2012/06.pdf.

38. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.

39. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів ОТГ: Закон України від 26.11.2015 р. № 837-VII. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/837-19_15.

40. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» Закон України від 29.06.2023р. № 3166-IX [Електронний ресурс]-Режим доступу <https://ips.liga>].

41. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад: Закон України від 17 березня 2017 р. № 1851-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>.

42. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статусу старости села, селища: Закон України від 09.02.2017 р. № 1848-VIII. [Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://zakonO.rada.gov.UA/lavs/show/1848-19>.

43. Про добровільне об'єднання територіальних громад» Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

44. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова КМУ від від 8 квітня 2015 р. № 214. [Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>.

45. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально- економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово- комунального господарства України від 30.03.2016 № 75 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0075858-16?lang=ru>.

46. Про затвердження плану заходів Уряду з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021р.р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 77-р. pp. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2019-p>.

47. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98.[Електронний ресурс].-Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98>.

48. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05. 1997 р. № 280/97-ВР[Електронний ресурс] - Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

49. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження КМУ від 1.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс] — Режим доступу :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

50. Ракоцило О.М. Організація проектного офісу в органах публічної влади. /О.М. Ракоцило // Держава та регіони. - 2012. - № 4 (40). - С. 82-86.

51. Реєстр договорів по співробітництву (станом на 24.12.2019р.) : Офіційний портал Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства [Електронний ресурс]. - Режим доступу<http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/revestr/>.

52. Рішення сесії Івано-Франківської міської ради «Про затвердження Статуту територіальної громади міста Івано-Франківськ в новій редакції» від 19.05.2015 № 1743-54 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mvk.if.ua>.

53. Салюта В. А. Запровадження кращих Європейський практик становлення та розвитку територіальних громад в Україні [Електронний ресурс] / В. А. Салюта, «Агросвіт» — 2019 — №7 —с.65-70 - Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2019/12.pdf

54. Сегварі П. Інституційне забезпечення інвестиційно- інноваційного розвитку територій: зарубіжний та український досвід./ П.Сегварі, Р.Моркунайте.- Київ: КІС - 2008. - 112 ст.

55. Словник української мови : Академічний тлумачний словник

[Електронний ресурс]. -1970.- Режим доступу до ресурсу:<http://sum.in.ua/s/ghromada>

56. Струтинська І. Проектний менеджмент-детермінанта сталого розвитку регіону /І.Струтинська// Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку : матеріали П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича: Тернопіль – 2016.

57. Франко І. Що таке громада і чим вона повинна бути? //Збірник творів: у 50 т. - Київ. 1985. - Т. 44. Кн. 1. - 175 с.

58. Цимбалюк І. О. Фінансова децентралізація в Україні: відповідність видатків місцевих бюджетів їх фінансовому забезпеченню. / І О. Цимбалюк // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал. - Луцьк : Вежа- Друк, 2018. - № 4 (16). - С.57-62.

59. Школа місцевого самоврядування. (2023, Квітень). Проектний менеджмент для громад у післявоєнній Україні, робота з проектами, грантами, інвесторамиhttps://www.youtube.com/playlist?list=PLdiMQap4QswiwclnEt3J9O_6tmdZg

60. Центр надання адміністративних послуг м.Івано-Франківськ програми та послуги: [Електронний ресурс]: Режим доступу – snar@mvk.if.ua

61. Шпортюк Н. Адміністративно-територіальна реформа у Польщі: досвід для України. [Електронний ресурс] / Н Шпортюк // Національна академія державного управління при Президентіві України – Режимдоступу: [.http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11snlpdu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11snlpdu.pdf)

ДОДАТКИ**ДОДАТОК А****Перелік зауважень щодо оформлення роботи**

Означення документа	Документ	Умовна відмітка	Зміст зауваження

Дата _____

Підпис _____

ДОДАТОК Б

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням міської ради

від _____ 2023 № _____

Довгострокова

Програма фінансування мобілізаційно – оборонної роботи Івано-Франківської міської ради та підтримки Збройних Сил України, Національної гвардії України, правоохоронних органів, інших, утворених відповідно до законодавства збройних формувань на 2024-2028 роки

Заступник міського голови

Директор Департаменту по взаємодії

зі Збройними силами України,

Національною гвардією України,

правоохоронними органами та

надзвичайними ситуаціями

Івано-Франківської міської ради

_____ Руслан ГАЙДА

Погоджено:

Перший заступник міського голови

_____ Вікторія СУСАНІНА

Директор департаменту економічного

розвитку, екології та енергозбереження

Івано-Франківської міської ради

_____ Світлана КРИВОРУЧКО

Директор Департаменту правової

політики Івано-Франківської міської ради

_____ Надія КЕДИК

Начальник фінансового управління

Івано-Франківської міської ради

_____ Галина ЯЦКІВ

Паспорт Програми

Назва Програми	Довгострокова Програма фінансування мобілізаційно – оборонної роботи Івано-Франківської міської ради та підтримки Збройних Сил України, Національної гвардії України, правоохоронних органів, інших, утворених відповідно до законодавства збройних формувань на 2024-2028 роки
Підстави до розробки Програми	Закони України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», «Про правовий режим воєнного стану, «Про основи національного спротиву» , «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок і військову службу», рішення Івано-Франківської обласної ради від 07.12.2022 року №559-18/2022 «Про Програму забезпечення мобілізаційної підготовки та оборонної роботи в області на 2023-2027 роки»
Оприлюднення проєкту Програми	Не потребує
Дата затвердження цільової Програми	
Замовник Програми	Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради
Головний розробник Програми	Департамент по взаємодії зі Збройними силами України, Національною гвардією України, правоохоронними органами та надзвичайними ситуаціями Івано-Франківської міської ради
Відповідальний за виконання Програмних заходів (головні виконавці)	Департамент по взаємодії зі Збройними силами України, Національною гвардією України, правоохоронними органами та надзвичайними ситуаціями Івано-Франківської міської ради

Основні завдання Програми	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення своєчасної часткової /повної мобілізації, підтримання системи управління міста у готовності до роботи в умовах переведення на воєнний стан; - підготовка органів місцевого самоврядування до мобілізації та роботи в умовах особливого періоду; - забезпечення своєчасного оповіщення і прибуття громадян, які призиваються на військову службу у військові частини; - виділення (тимчасом) будівель, споруд, земельних ділянок, транспортних та інших матеріально-технічних засобів; - виконання мобілізаційних завдань підприємствами, установами, організаціями міста у повному обсязі та в установлені терміни
Розділи Програми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мета Програми. 2. Основні завдання Програми. 3. Основні заходи Програми 3. Фінансове забезпечення Програми. 4. Очікуванні результати виконання Програми.
Строки реалізації Програми	2024-2028 роки
Основні джерела фінансування цільової Програми	<ul style="list-style-type: none"> - Державний бюджет - Бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади - Інші джерела не заборонені законодавством
Обсяг коштів	В межах коштів, передбачених в бюджеті
Система організації контролю за виконанням Програми	<p>Контроль за виконанням заходів програми здійснюють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - міська рада; - постійна депутатська комісія з питань бюджету; - виконавчий комітет міської ради.

Вступ

З метою підтримання бойової та мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань України на рівні, що гарантує

адекватне реагування на загрози національній безпеці держави, відповідно до розпоряджень Генерального штабу Збройних Сил України територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки спільно з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування проводиться постійна робота щодо мобілізаційної підготовки, налагодження чіткої системи військового обліку, накопичення якісних мобілізаційних ресурсів для проведення мобілізації, забезпечення виконання завдань територіальної оборони, забезпечення готовності територіальних підрозділів Збройних Сил України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, інших військових формувань та правоохоронних органів, утворених відповідно до законодавства України до виконання завдань за призначенням.

Враховуючи складність ситуації та на виконання законів України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про правовий режим воєнного стану, «Про основи національного спротиву», рішення Івано-Франківської обласної ради від 07.12.2022 року №559-18/2022 «Про Програму забезпечення мобілізаційної підготовки та оборонної роботи в області на 2023-2027 роки» розроблено проект довгострокової Програми фінансування мобілізаційно – оборонної роботи Івано-Франківської міської ради та підтримки Збройних Сил України, Національної гвардії України, правоохоронних органів, інших, утворених відповідно до законодавства збройних формувань на 2024-2028 роки.

Прийняття Програми обумовлене необхідністю розв'язання нагальних проблем забезпечення повноцінної роботи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки з питань мобілізаційної підготовки,

готовності до проведення мобілізації, організації і виконання завдань територіальної оборони Івано-Франківської міської територіальної громади.

1. Мета Програми

Метою Програми є забезпечення державного суверенітету та незалежності України, створення належних умов для готовності усіх ланок військових організацій Збройних Сил України, інших військових формувань утворених відповідно до чинного законодавства, правоохоронних органів України, органів місцевого самоврядування, волонтерів, а також населення, що проживає на території Івано-Франківської міської ради до участі в обороні країни, вирішенні комплексу завдань щодо підготовки до збройного захисту.

2. Основні завдання Програми

Основним завдання Програми є:

- забезпечення своєчасної мобілізації, підтримання системи управління міста у готовності до роботи в умовах переведення військ на воєнний стан;
- підготовка органів місцевого самоврядування до мобілізації та роботи в умовах особливого періоду;
- забезпечення своєчасного оповіщення і прибуття громадян, які призиваються на військову службу у військові частини;
- виділення (тимчасом) будівель, споруд, земельних ділянок, транспортних та інших матеріально-технічних засобів, надання послуг Збройним Силам України, Національній поліції України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим військовим формуванням утворених відповідно до законодавства для забезпечення потреб згідно мобілізаційних планів;

- виконання мобілізаційних завдань підприємствами, установами, організаціями міста у повному обсязі та в установлені терміни.

- надання матеріальної, фінансової, технічної, документальної та іншої допомоги Збройним Силам України, Національній поліції України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим військовим формуванням утворених відповідно до законодавства, а також волонтерам, діяльність яких направлена на виконання завдань з оборони країни.

Реалізація основних завдань Програми дасть змогу захистити населення і територію громади, запобігати виникненню проявів терористичної діяльності, підвищити рівень готовності бази мобілізаційного розгортання до дій за призначенням. Виконання завдань Програми забезпечить суттєве підвищення рівня готовності населення, підприємств, установ, організацій міста незалежно від форм власності, проведення мобілізації людей і транспортних ресурсів в умовах особливого періоду.

2. Основні заходи Програми

З метою виконання завдань з оборони країни, вирішення комплексу завдань щодо підготовки до збройного захисту, відсічі збройної агресії російської федерації проти України, забезпечення повноцінної роботи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки з питань мобілізаційної підготовки, готовності до проведення мобілізації, організації і виконання завдань територіальної оборони Івано-Франківської міської територіальної громади, тощо, Програмою передбачено ряд заходів :

- удосконалення захищеного запасного пункту управління, поточний ремонт визначених приміщень, придбання засобів зв'язку, оплата послуг з поточного ремонту та обслуговування комп'ютерної та організаційної техніки, придбання предметів, обладнання та речового майна;

- придбання предметів, обладнання, інвентарю, закупівля автомобілів, паливно-мастильних матеріалів, талонів, засобів зв'язку, засобів відео-спостереження, дронів (коптерів), запасних частин для автомобілів, виділення та ремонт службових приміщень, закупівля необхідного обладнання та устаткування, виділення субвенцій, тощо, військовим частинам, установам, організаціям, а також іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до чинного законодавства України та правоохоронним органам, які приймають участь в обороні країни та підвищенні її обороноздатності;

- оплата різного роду послуг Івано-Франківському обласному ТЦК та СП, Івано-Франківському міському ТЦК та СП, військовим частинам, установам, організаціям, а також іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до чинного законодавства України та правоохоронним органам, які приймають участь в обороні країни та підвищенні її обороноздатності;

- матеріально-технічне забезпечення військовослужбовців, членів добровольчих формувань територіальної громади та інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства України, для ефективного виконання покладених на них обов'язків та завдань з оборони країни;

- заохочення мешканців Івано-Франківської територіальної громади, які призвані на службу у Збройні Сили України, перебувають на службі у правоохоронних органах, інших, передбачених законом військових формуваннях, легалізованих відповідно до вимог чинного законодавства України та приймають участь у відсічі збройної агресії російської федерації проти України;

- забезпечення заходів з територіальної оборони у т.ч. закупівля автомобілів, виділення та ремонт службових приміщень, закупівля необхідного обладнання та устаткування, тощо;

- проведення заходів з військово-патріотичного виховання молоді та заходів інформаційного забезпечення;

- проведення заходів з оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів, мобілізації та ведення військового обліку громадян у територіальній громаді.

3. Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади в межах затверджених кошторисних призначень на відповідний бюджетний рік, та за рахунок інших джерел не заборонених законодавством України.

Обсяг фінансування з бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади для реалізації заходів Програми визначається, виходячи із можливостей його дохідної частини.

Фінансування Програми на період воєнного стану здійснюється з урахуваннями норм Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану затверджених Кабінетом Міністрів України.

4. Очікуванні результати виконання Програми

Реалізація Програми сприятиме вирішенню питань за тими напрямками, де є дефіцит ресурсів з державного бюджету, та забезпечить проведення на належному рівні мобілізаційної підготовки, налагодження чіткої системи військового обліку, накопичення якісних мобілізаційних ресурсів, виконання завдань територіальної оборони.

Фінансування мобілізаційних заходів та заходів з підготовки до територіальної оборони сприятиме:

- покращенню виконання заходів мобілізаційної підготовки в органах місцевого самоврядування, на підприємствах, організаціях та установах;

- підвищенню готовності системи оповіщення керівного складу територіальної громади та інформуванню населення про загрозу чи виникнення надзвичайних ситуацій забезпечення заходів підготовки до територіальної оборони на території територіальної громади; частковому забезпеченню Збройних Сил України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства матеріально-технічними цінностями, технічними засобами, ремонтно-будівельними матеріалами та паливно-мастильними матеріалами, талонами, тощо, для належного виконання ними мобілізаційних завдань.

Перелік заходів, обсяги та джерела фінансування Програми додаються.

**ПЕРЕЛІК
заходів, обсяги та джерела фінансування**

Найменування заходу	Виконавець	Термін виконання	Орієнтовані обсяги фінансування, тис.грн			Очікувані результати	
			Роки	Усього	в т.ч. за джерелами фінансування		
					Місцевий бюджет		Інші джерела
1. Удосконалення захищеного запасного пункту управління, поточний ремонт кімнат, придбання засобів зв'язку, оплата послуг з поточного ремонту та обслуговування комп'ютерної та організаційної техніки, придбання предметів, обладнання та речового майна.	Виконавчий комітет міської ради	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень		Створення всіх необхідних умов для ефективної і безпечної роботи захищеного пункту управління.	
			2025	У межах кошторисних призначень			
			2026	У межах кошторисних призначень			
			2027	У межах кошторисних призначень			
			2028	У межах кошторисних призначень			
2. Придбання предметів, обладнання, інвентарю, закупівля автомобілів, паливно-мастильних матеріалів, талонів, засобів зв'язку, засобів відеоспостереження, дронів (коптерів), запасних частин для автомобілів, виділення та ремонт службових приміщень, закупівля необхідного обладнання та устаткування, виділення субвенцій, тощо, військовим частинам, установам, організаціям, а також іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до чинного законодавства України, волонтерським організаціям та правоохоронним органам, які	Виконавчий комітет міської ради	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень		Покращення матеріально-технічного забезпечення військових частин, установ, організацій, інших, утворених відповідно до чинного законодавства України військових формувань та правоохоронних органів, які приймають участь в обороні країни та підвищенні її обороноздатності	
			2025	У межах кошторисних призначень			
			2026	У межах кошторисних призначень			
			2027	У межах кошторисних призначень			
			2028	У межах кошторисних призначень			

приймають участь в обороні країни та підвищенні її обороноздатності.					
3. Оплата різного роду послуг Івано-Франківському обласному ТЦК та СП, Івано-Франківському міському ТЦК та СП, військовим частинам, установам, організаціям, а також іншим, утвореним відповідно до чинного законодавства України військовим формуванням та правоохоронним органам, які приймають участь в обороні країни та підвищенні її обороноздатності.	Виконавчий комітет міської ради	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Належне та якісне виконання мобілізаційних заходів, у тому числі доставка військовозобов'язаних до пунктів збору. Утримання пунктів збору військовозобов'язаних, пунктів базування ДФТГ та інших військових формувань, їх навчально-тренувальних центрів в належному стані.
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
			2028	У межах кошторисних призначень	
4. Матеріально-технічне забезпечення військовослужбовців, представників правоохоронних органів та інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства України, для ефективного виконання покладених на них обов'язків та завдань з оборони країни.	Виконавчий комітет міської ради	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Належне забезпечення військовослужбовців, представників правоохоронних органів та інших, утворених відповідно до законодавства військових формувань військовим спорядженням, майном, інвентарем, обладнанням для ефективного виконання своїх обов'язків
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
			2028	У межах кошторисних призначень	

5. Заохочення, у тому числі фінансово, мешканців Івано-Франківської територіальної громади, які призвані на службу у Збройні Сили України, перебувають на службі в правоохоронних органах та інших, передбачених законом військових формуваннях, легалізованих відповідно до вимог чинного законодавства України та які приймають участь у відсічі збройної агресії російської федерації проти України	Виконавчий комітет міської ради, МТЦК та СП	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Покращення матеріального становища військовослужбовців та їхніх родин
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
6. Забезпечення заходів з територіальної оборони у т.ч. закупівля автомобілів, виділення та ремонт службових приміщень, закупівля необхідного обладнання та устаткування в т.ч. шляхом виділення субвенції, тощо	Виконавчий комітет міської ради, 78 батальйон територіальної оборони, 102 бригада територіальної оборони,	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Забезпечення проведення навчальних зборів та тренувань підрозділів територіальної оборони
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
			2028	У межах кошторисних призначень	

7.Проведення заходів з військово-патріотичного виховання молоді та заходів інформаційного забезпечення, тощо	Виконавчий комітет міської ради, 78 батальйон територіальної оборони, 102 бригада територіальної оборони, МТЦК та СП	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Організація та забезпечення патріотичного виховання молоді, населення громади, вивчення історії та діяльності значимих в історії представників України
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
			2028	У межах кошторисних призначень	
8. Проведення заходів з оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів, мобілізації та ведення військового обліку громадян у територіальній громаді	Виконавчий комітет міської ради, МТЦК та СП	2024-2028 роки	2024	У межах кошторисних призначень	Забезпечення виконання вимог законодавства щодо організації та систематизації військового обліку, внесення змін до баз даних, проведення оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів
			2025	У межах кошторисних призначень	
			2026	У межах кошторисних призначень	
			2027	У межах кошторисних призначень	
			2028	У межах кошторисних призначень	

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу
на здобуття освітнього ступеня магістр
студента факультету суспільних та прикладних наук
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
на тему: «Фінансування програм розвитку територіальних громад»
Ковбаса Василя Михайловича

В Україні розпочата досить складна реформа в сфері місцевого самоврядування особливо це стосується питань пов'язаних із розвитком територіальних громад. Актуальність магістерської роботи не викликає сумнівів, адже питання фінансування програм розвитку територіальних громад набувають все більшого значення. Важливість тематики полягає і в тому, що вона належить до універсальних, провідних напрямків публічного управління та адміністрування, слугує своєрідним інститутом наукового аналізу, забезпечуючи органічну єдність загальнотеоретичних і галузевих наук, їх втілення в практичне життя.

Ковбасом В.М. проведено ґрунтовне дослідження проблеми, актуальної для вітчизняної науки публічного управління та адміністрування. Магістерська робота Ковбаса В.М. містить усі необхідні для такого виду дослідження компоненти – аналіз досягнень попередніх дослідників цієї та суміжних проблем, узагальнення матеріалів, належну апробацію результатів дослідження.

Так, заслуговують на увагу положення та висновки щодо:

- дослідження теоретичних підходів до фінансування програм територіальної громади;
- обґрунтування фінансування програм шляхом формування соціальних проектів територіальної громади;
- аналіз досвіду зарубіжних країн для успішного вирішення фінансових, соціально-економічних потреб місцевих громад.

Робота вдало структурована.

Разом з тим окремі положення магістерської роботи потребують конкретизації під час захисту.

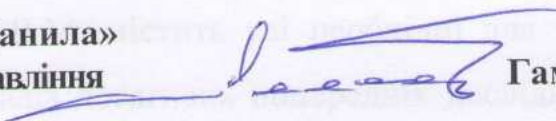
Уточнення потребує наступне положення. В роботі, автор вказує що органи місцевого самоврядування в Україні не мають фінансової автономії, як того вимагає Європейська Хартія місцевого самоврядування.

За формою та змістом магістерська робота відповідає чинним нормативним вимогам, є самостійним дослідженням, у котрому здобувач вищої освіти показав знання засад спеціальності, знання конкретного предмета свого дослідження, вміння одержувати інформацію за допомогою сучасних методів пізнання, вміння критично осмислювати одержану інформацію та подавати її у прийнятній для науки формі.

Положення, які виносяться на захист, належно аргументовані.

На підставі наведеного вважаю, що магістерська робота Ковбаса В.М. на тему «Фінансування програм розвитку територіальних громад» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – присвоєння освітнього ступеня «магістр»

Науковий керівник
доцент кафедри права
та публічного управління
ЗВО «Університет Короля Данила»
кандидат наук з державного управління

 Гамалюк Б.М.

Так, заслуговує на увагу викладача та висновок щодо:
- дослідження теоретичних підходів до фінансування програм територіальної громади;
- обґрунтування фінансування програм шляхом формування спеціальних програм територіальної громади;
- аналіз досвіду зарубіжних країн для успішного вирішення фінансових, соціально-економічних потреб місцевих громад.

Робота являє структурованою.

Разом з тим окремі положення магістерської роботи потребують конкретизації під час захисту.

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
на здобуття освітнього ступеня магістр
студента факультету суспільних та прикладних наук
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
на тему: «Фінансування програм розвитку територіальних громад»
Ковбаса Василя Михайловича

Представлена на рецензію магістерська робота відповідає затвердженій темі, викладена науковою мовою, логічно й послідовно відображає мету та поставлені в роботі завдання. Робота є актуальною, присвячена проблемним питанням публічного управління та адміністрування, а саме фінансування програм розвитку територіальних громад.

Структура роботи є логічною та довершено відображає проблематику проведеного дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків, переліку використаних джерел.

Ковбасом В.М. вирішено коло взаємопов'язаних завдань, з огляду на які можна стверджувати про досягнення поставленої мети дослідження. У магістерській роботі удосконалено та обґрунтовано низку важливих норм. Так, достатньо обґрунтованими і цінними з точки зору теорії є дослідження системи фінансування програм розвитку на прикладі Івано-Франківської міської територіальної громади.

В роботі магістрантом використана необхідна емпірична база, матеріали практики, що робить теоретичні висновки дослідження більш переконливими.

Разом з тим окремі положення роботи потребують конкретизації під час захисту.

Ковбас В.М. у роботі вказує, що необхідно застосовувати підходи державно-приватного партнерства для розвитку житлово-комунального господарства. Щодо окресленої проблеми у спеціальній літературі наводиться досить ґрунтовна позиція на яку магістрантом присвячено недостатньо уваги.

Однак, це не знижує загальний високий рівень проведеного дослідження.

В цілому, магістерська робота відповідає встановленим вимогам і заслуговує позитивної оцінки, а її автору, Ковбасу В.М. може бути присвоєний освітній ступінь магістра.

Рецензент:

**Начальник юридичного відділу
Головного управління Державної
казначейської служби України
в Івано-Франківській області**

Лілія ШИКЕРИНЕЦЬ

метадані

Заголовок

Фінансування програм розвитку територіальних громад на прикладі Івано-Франківської міської ради

Автор

Ковбас В.М. Науковий керівник / Експерт

підрозділ

King Danylo University

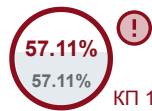
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

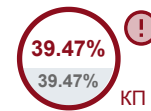
Заміна букв		6
Інтервали		0
Мікропробіли		181
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		379

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

19859

Кількість слів

159918

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://if.pb.org.ua/news/show/realizuyut-38-proyektiv-hto-peremig-u-byudzheti-uchasti-2023	367	1.85 %
2	http://geroi.if.ua/upload/files/%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82_%D1%83%D0%BA%D1%80.docx	271	1.36 %
3	https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2023/11/29/707113/	255	1.28 %
4	https://gorokhivrada.gov.ua/news/1622703844/	235	1.18 %
5	https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/331.pdf	218	1.10 %